[illegible]

VERSLAG.

VERSLAG
WEGENS DE
MAATSCHAPPIJ:
TOT REDDING VAN
DRENKELINGEN,
OPGERIGT TE AMSTERDAM,

in het jaar 1767;

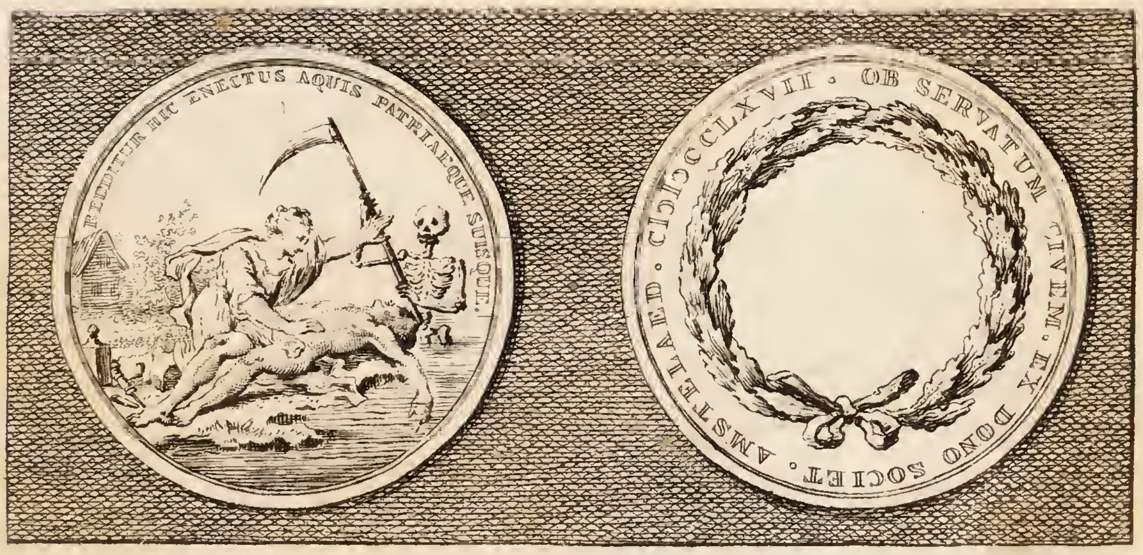
GEGEVEN IN HET OPENBAAR,

op den 24sten October, 1817,

TER GELEGENHEID

VAN HAAR

VIJFTIGJARIG BESTAAN.

TE AMSTERDAM, BIJ
DE WED. G. WARNARS EN ZOON.
1818.

VOORBERIGT.

De Maatſchappij Tot redding van Drenkelingen, *in het jaar* 1767 *te* Amſterdam *opgerigt, thans vijftig jaren beſtaan hebbende, oordeelden derzelver Beſtuurders, dat het voor het algemeen veellicht belangrijk zijn konde, hieraan op eene plegtige wijze te gedenken, en haar, als ware het, bij die gelegendheid, op nieuws onder de aandacht van het publiek te brengen.*

Te dien einde heeft de Medebeſtuurder derzelve Maatſchappij, de Ridder en Advokaat Mr. P. A. BRUGMANS, *op den 24ſten October,* 1817, *in de Wale Kerk te* Amſterdam, *het door hem vervaardigd, en thans in druk verſchijnend Verſlag wegens deze Stichting in het openbaar voorgedragen, in tegenwoordigheid van de Provinciale en Stedelijke* Autoriteiten, *van de Leden van het* Koninklijk Nederlandsch Inſtituut, *van de Correspondenten dezer Maatſchappij, derzelver Donateurs en Donatrices, en van vele andere aanzienlijke perſonen van beide ſekſen, die allen, in hunne ſtanden of betrekkingen, een treffelijk bewijs wilden geven van hunne deelneming in het menschlievend doel dezer Inſtelling.*

Dan de waarde van deze Maatſchappij, en het terugdenken aan haar vijftigjarig beſtaan zijn bijzonder verhoogd, doordien het Zijner Majesteit, onzen geëerbiedigden en dierbaren Koning, goedgunſtiglijk behaagd heeft, deze plegtigheid met Hoogstdeszelfs tegenwoordigheid wel te willen vereeren; en heeft de Spreker daardoor het groote voorregt mogen genieten, Zijner Majesteit de eerbiedige hulde van Beſtuurders der Maatſchappij in de hierbij gevoegde Aanſpraak toe te brengen.

Ofschoon nu wel het onderwerp van dit Verſlag op zich zelf voor het algemeen hoogstgewigtig zij; hetzelve bevat echter, over het geheel, geene daadzaken, welke in alle deelen de verdienſte hebben van nieuw te zijn.

Het geſchiedkundige, hetwelk daarin wordt aangetroffen, is te zamen getrokken, deels uit de gedrukte Gedenkſchriften *der Maatſchappij, deels uit minder bekende Aanteekeningen, in derzelver Registers voorhanden; en, door de bijvoeging van eenige algemeene denkbeelden, heeft de Spreker ten minſte aan het geëerd publiek een vlugtig overzigt willen geven van het opmerkelijke en belangrijke van eene Inſtelling, welke, tot eene onverwelkbare eere voor hare eerſte Oprigters, en ten algemeenen nutte, in ons dierbaar Vaderland, nu gedurende vijftig jaren heeft mogen beſtaan.*

S I R E!

Het is voor Beſtuurders van de Maatſchappij: Tot redding van Drenkelingen, eene nimmer te vergetene gunst van UWE MAJESTEIT, dat Hoogstdezelve wel een goedgunſtig oog wil ſlaan op hetgene tot dus verre door hen is ten uitvoer gebragt.

Zij brengen deswegen aan UWE MAJESTEIT hun offer van onbegrensde dankbaarheid. Mogten zij, al ras na het opheffen van den eerſten Vaderlandſchen kreet in *Amſterdam*, bij het luide begroeten van UWE MAJESTEIT, als den voor allen gewenschten Vorst; binnen deze vesten en in geheel Nederland, mogten zij toen al dadelijk de Jaarboeken en den Gouden Eerpenning dezer Maatſchappij, tot een flaauw bewijs van hunne hulde, UWER MAJESTEIT aanbieden; en reeds daarbij een blijk van Derzelver hooge toegenegenheid voor deze Inſtelling ontvangen, Uwe tegenwoordigheid te

dezer plaatſe, SIRE! zet dezen Gedenkdag den grootſten luister bij, en is voor de ganſche Natie het treffendſte bewijs van de belangrijkheid dezer Stichting.

Dus bevelen zij met vol vertrouwen de belangen dezer Maatſchappij aan Uwe vaderlijke zorg; immers is het redden van menſchen van den ſchijndood, het behouden van burgers voor het Vaderland, haar doel; en dat doel wordt voorzeker door niemand in geheel het Vaderland krachtiger gevoeld, dan door UWE MAJESTEIT, aan Wien het door de goede Voorzienigheid gegund werd, geheel dat Vaderland, wanneer hetzelve, door den alvernielenden ſtroom der omwentelingen weggeſleept en bedolven, als ſchijndood daarhenen lag, op te wekken, en onder de Volken van *Europa* te doen herleven.

Het behage U dan, SIRE! dat wij eenen aanvang maken met het geven van ons Verſlag, tot een aandenken aan het vijftigjarig beſtaan dezer Maatſchappij!

Te meermalen, zeer geëerde Toehoorders! van welken rang, ſtand of geſlacht Gij ook zijn moget, te meermalen hebt Gij de Maatſchappij: Tot redding van Drenkelingen, hooren noemen; waarſchijnlijk zijn er velen onder U, die in de gelegenheid geweest zijn, haar van nabij met oplettende belangſtelling in de Geſchiedenis dezer ſtad (1) te hebben gadegeſlagen; misſchien zijn er anderen, die haar nog nader in de uitwerkſelen van hare inſtelling hebben leeren kennen; in allen gevalle zal er toch wel niemand zijn, die niet althans eenige wetenſchap van haar draagt, daar er, op onderſcheidene tijden, in hare Jaarboeken, van hare verrigtingen is verſlag gegeven (2).

Zij is ook niet ten onregte, zoowel in als buiten ons Vaderland, op het gunſtigſte bekend geworden; in haar vijftigjarig onafgebroken beſtaan prijst zij zich aan door hare duurzaamheid, en alleen haar naam, moet op zich zelven, bij den gevoeligen mensch eene troostrijke gedachte opwekken. Haar doel toch: wat is het anders, dan om natuurgenooten aan eenen ſchijnbaren dood te ontrukken, en alzoo aan zich zelve en aan de maatſchappij weder te geven?

Inderdaad was dit en is nog hare grootheid, haar roem; en hoe meer men hare inſtelling naauwkeurig nagaat, des te meer ontdekt men hare eigenaardige verdienſten; des te meer vertoonen er zich algemeen belangrijke ſtandpunten, waarin zij niet genoeg naar waarde kan gekend, waaruit zij vooral tot eer van deze ſtad, en tot lof van hare eerſte Oprigters, met warme deelneming verdient geëerbiedigd te worden.

Het is daarom, dat ik, mede in naam van mijne geëerde Medebeſtuurders (3), (waaronder ik het genoegen heb eenige te zien, die, door

de

de banden des bloeds aan de Hoofdoprigters der Maatſchappij vermaagſchapt, met ons, door denzelfden geest als deze bezield, derzelver voetſtappen trachten te volgen) dat ik, uit hun aller naam, met die eenvoudigheid, welke het kenmerk der waarheid is, en daardoor hare waarde erlangt, aangemoedigd door het bijzijn van onzen dierbaren Koning, zal pogen, U, geëerde Toehoorders! mede te deelen: *eenig Verſlag van de opkomst en den ſtaat der Maatſchappij* Tot redding van Drenkelingen, *in* Amſterdam, *gedurende haar eerſte vijftigjarig beſtaan.* Verwacht dus in dezen geene zwierige voordragt, grootſchen ſtijl of ſchildering van tafereelen (4), waarin gij ouders, echtgenooten en teeder kroost, met den dood bedreigd, aan denzelven ziet ontrukt, en in elkanders liefdearmen teruggevoerd. Verwacht ook geene weidſche uitbreiding van den lof, dien men dezer Maatſchappij in zulk eene ruime mate zoude kunnen toezwaaijen; neen, hare daden moeten ſpreken! en wij bepalen ons derhalve voornamelijk tot geſchiedkundige waarheden.

Zoo

Zoo komen ons dan al aanſtonds natuurlijk voor den geest, de denkbeelden, welke in het midden der vorige Eeuw omtrent ſchijndooden, en wel bepaaldelijk omtrent drenkelingen, gekoesterd werden, en de wijze, waarop men die ongelukkigen gewoon was te behandelen. Hieraan willen wij de denkbeelden toetſen, die door deze Maatſchappij dienaangaande zijn opgegeven, welke zij algemeen deed aannemen, en de wijze, waarop zij daardoor drenkelingen heeft doen gadeſlaan en redden.

Te dien einde zij het genoeg, hier onder uwe aandacht te brengen, geëerde Toehoorders! hetgene zonder twijfel velen uwer bij overlevering weten, of welligt met eigene oogen in hunne jeugd gezien hebben, hoedanig men de gewoonte had met ſchijndoode drenkelingen om te gaan; dat zij namelijk aan het water onttogen, op den waterkant gelegd, of aan denzelven vastgemaakt, of wel te halver lijf in het water opgehangen werden.

Gemeenlijk waren die ongelukkigen van alle

hulp tot redding verstoken; — niet zelden verstrekten zij tot een akelig schouwspel voor de menigte, — en bijna gedoogde men niet, dat iemand, door menschlievendheid en meer opgeklaarde begrippen geleid, nog pogingen te werk stelde, om het levensbeginsel, hetwelk bij dezelve niet geheel uitgedoofd, maar alleen onderdrukt mogte zijn, wederom op te wekken en in werking te brengen.

Te regt bedroeft men zich wel over zoodanig vooroordeel, maar ten onregte zoude men onze Voorouders daarbij van te verregaande ongevoeligheid beschuldigen. — Ja! indien men heden ten dage alzoo handelde, zou men laakbaar, ongevoelig, en zelfs wreed zijn, doch men bedenke, dat het licht, door deze Maatschappij zoo luisterrijk ontstoken, onze Voorvaderen niet had beschenen.

In hunnen tijd hield het volk elken schijndooden drenkeling voor onherstelbaar verloren; het eenige onderzoek, dat verlangd werd, was om te weten, of er ook eenig misdrijf begaan ware, en, of, en in hoe verre, de regten der

maat-

maatschappij, met betrekking tot, of ook door den drenkeling zelven, mogten geschonden zijn; en derhalve moest tot dit oogmerk alles, wat omtrent de wijze van sterven eenig licht kon verspreiden, worden gadegeslagen, en de drenkeling, tot na het afgeloopen onderzoek der Overheid, niet alleen onaangeroerd gelaten worden, maar ook alzoo blijven liggen (5). Dit volksvooroordeel was dus, gelijk vele andere, wel uit onkunde gesproten, maar toch op een edel beginsel, op liefde tot geregtigheid, en tot handhaving van het regt, gegrond.

In het algemeen dan, en zelfs op openbaar gezag, werden de drenkelingen aan hun lot overgelaten! Men ondernam ja, hier en daar, en veelal als in het verborgen, eene poging tot herstel; maar de aangewende middelen werden door de helpers, in die enkele gevallen, doorgaans ondoelmatig, ruw, of geheel verkeerd gebezigd, en niet zelden ging het levensbeginsel met den besten wil dier helpers verloren!

Het was evenwel, reeds van ouds her, nu en dan gebleken, dat sommige drenkelingen, hier en

el-

elders, als bij toeval, waren gered, doch men had dan ook tevens gezien, dat de pogingen, die men tot redding had aangewend, meer aan algemeene menschenliefde of bijzondere verkleefdheid des harten, dan aan eenig welberedeneerd, en op wetenschappelijke gronden steunend beginsel, moesten toegeschreven worden. — Zoodanige voorvallen werden ondertusschen door Genees- en Natuurkundigen, onder alle volken, als bijzonderheden aangeteekend; dan er verliep veel tijd vóor en aleer die waarnemingen voor het maatschappelijke leven vruchtbaar werden. —

Gelijkvormig is overal de gang van het menschelijk vernuft. — Men ontdekt bij toeval een Natuurverschijnsel, men blijft er veelal bij staan, beschouwt het als eene daadzaak op zich zelve in het afgetrokkene, en derzelver waarneming heeft tot dus verre eene geringe waarde; doch na eenigen, dikwijls langen, tijd begint men deszelfs zamenhang met andere ontdekkingen in de Natuur in te zien, en zoo wordt dit verschijnsel meer belangrijk, echter nog slechts voor de afgetrokkene wetenschap alleen. Nu even-

wel ontdekt men van lieverlede deszelfs betrekkingen tot andere dingen, men ſpoort de wetten op, langs welke het werkt, en is men hierin eenigzins gevorderd en gelukkig geſlaagd; eerst dan, wanneer deze tot dus verre nog altijd beſpiegelende kennis tot eene zekere hoogte is geklommen, eerst dan wordt het gevolg van al dit onderzoek ten dienſte van het maatſchappelijke leven aangewend, en verzamelen de menſchen eindelijk de ſchoonſte en edelſte vruchten van dien boom, die, als bij toeval geplant, in den beginne niet genoeg gekend en opgemerkt, geene vruchtbaarheid ſcheen te zullen hebben. Zoo nam de grijze Oudheid de eerſte verſchijnſels van de kracht der Elektriciteit en van den Zeilſteen waar; er verliepen eeuwen voor en aleer zelfs Natuurkundigen zich om dezelve bekommerden; daarna werden zij tot voorwerpen van dezer naſporingen gemaakt, en baanden zij het pad, om den blikſem zijne kracht te ontnemen, en den mensch over den ongekenden weg van den ſchier onmetelijken oceaan te geleiden. — Ik zwijge van andere voorbeelden, gewis

wis brengt ieder uwer zich velen derzelve voor den geest. — Desgelijks is de loop geweest van alles, wat tot herſtel van ſchijndoode drenkelingen geleidt, en bij het ontdekken van dien loop, ſchitteren niet weinig de pogingen van onze Landgenooten, en van deze Maatſchappij, welker vijftigjarig beſtaan wij thans vieren.

Nog eens: de voorvallen van het terugkeeren in het leven van hen, welke men geſtorven achtte, ſtonden hier en daar geboekt. Zij werden, ja, bewonderd, maar niet, zoo als naderhand bleek doenlijk te zijn, ten nutte aangewend. Eerst na het herleven der Letteren, en daarbij, na het ontſpruiten dier wetenſchap, welke in den uitgeſtrektſten zin *Natuurkunde* mag heeten, kwam de beurt aan deze waarnemingen. Men gevoelde het belang om dood en ſchijndood te onderkennen; men onderzocht de naaste oorzaken van ſtikken en verdrinken; men volgde te dezen aanzien den algemeenen gang der wetenſchappen; en men beantwoordde de vragen, op dit onderwerp, uit geliefkoosde onderſtellingen, zoo als dezelve het toen nog wankelend gebouw der Na-

tuurkunde, meestal zonder kennis der Natuur opgerigt, kenſchetſten; maar nadat, over het algemeen, door BACO en NEWTON de weg tot nader onderzoek was gebaand en aangewezen, nadat de echte waardij van waarnemingen werd gekend, nadat men had leeren inzien, dat men niets wist, dan alleen door ervaring, door waarnemingen en proeven geleid, na dien tijd werd ook hier dat voorhenen zoo miskende veld met den gelukkigſten uitſlag niet alleen geopend, maar ook verder bearbeid.

Alzoo was het, dat, van het begin der vorige Eeuw tot bijkans omtrent haar midden, door Genees- en Heelkundigen, onderzocht werd, welke de teekenen van den onherroepelijk aanwezigen dood mogten zijn, en wat er gebeuren moest, wanneer door koord, water, ſtikdampen, of op welk eene wijze ook, als op één oogenblik het levensvuur wordt verdoofd of uitgebluscht. Overal waar de Natuurkundige wetenſchappen werden beoefend, hield men zich, in vervolg van tijd, met dat onderzoek bezig; — verſcheidene Geleerden onder onze Landgenooten deden ook hier nut-

ti-

tige ontdekkingen, of gaven gelegenheid, dat andere nog verder gingen; — boven allen muntte onder hen uit de verdienſtelijke Geneesheer en Toeziener van 's Gemeene Lands Huis, op *Zwanenburg*, bij Halfweg *Haarlem*, de Heer JAN ENGELMAN, die, omtrent het midden der vorige Eeuw, met eenen ſtouten tred, allen, die deze taak reeds bevorens opgenomen of bewerkt hadden, op eene loffelijke wijze voorbij ſtreefde (6). Ter gelegenheid van eenen als bij toeval herſtelden drenkeling, wiens redding in zeer vele opzigten hoogstaanmerkelijk was, verſpreidde hij zeer veel zuiver licht over den ſtaat der drenkelingen in het algemeen; hij ontwikkelde, in eene ſchoone Verhandeling, de teekenen, welke den trap van vrees en hoop bij het onderzoek van eenen in het water, of op welke andere wijze ook, verſtikten bepalen, en leidde uit dit alles regelen af ter behandeling van hen, welke men, ſchijndood zijnde, tot het leven zou trachten terug te brengen; hij uitte hierbij den wensch, 's mans verſtand en hart beide

 over-

overwaardig, dat het bijſtaan en redden van die ongelukkigen door uitgeloofde prijzen mogte worden aangemoedigd. — Niet lang daarna ſchreef de ſedert te regt beroemde Geneesheer GUMMER eene voortreffelijke Verhandeling over de oorzaak van den dood der drenkelingen, en de wijze om dezelve te herſtellen. — De niet minder verdienſtelijke Geneesheer STOLTE deed een gelijkſoortig onderzoek bekend worden aangaande hen, welke door de koord het leven hadden verloren (7).

Deze onze Landgenooten, met nog eenige buitenlandſche Geleerden, vermeerderden op die wijze, den wetenſchappelijken ſchat onzer kennis omtrent dit onderwerp; dan, hoe groot hunne verdienste deswege ook moge zijn, de geheele behandeling van het redden van ſchijndooden bleef desniettemin, alsnog binnen den werkkring van het boekvertrek opgeſloten. En wie weet, hoe lang dit het geval zoude gebleven zijn, had niet, onſterfelijke eere hebbe 's mans nagedachtenis! de toenmalige Baljuw van *Amſtelland*, de uitmuntende CALKOEN, naderhand waardig Hoofdofficier dezer

ſtad,

ſtad, het eerſte voorbeeld gegeven, hetwelk naderhand zoo krachtdadig naar buiten werkte!

In eene openbare Afkondiging kantte hij zich openlijk en ſtoutmoedig tegen het vooroordeel, omtrent de oude en tot dus verre beſtaande behandeling der drenkelingen, en had moeds genoeg aan zijne onderhoorigen te bevelen, dat zij den drenkeling dadelijk, bij het uit het water halen, in huis moesten brengen, ten einde denzelven aldaar alle vereischte hulpmiddelen, volgens het voorſchrift van Geneeskundigen, naar behooren te kunnen toedienen. Men ging evenwel vooreerst niet verder, en offchoon ook hier en daar buiten 's Lands deze en gene op zich zelve ſtaande Verordening, te dezen aanzien, mogte aanwezig zijn, er waren echter nergens algemeene maatregelen dienaangaande genomen.

De geest der tijden baande aldus den weg tot grootere meer algemeene en geheel doelmatige verordeningen; meer kon zij voor alsnog niet doen; genoeg is het, dat 's menſchen geest tot het goede werd voorbereid, om, de gelegenheid daar zijn-

de, met heil aanbrengende kracht, als ware het, eensklaps naar buiten te kunnen werken.

Zoo zeer nu als wetenſchappelijke ontdekkingen meestal in de afgelegene werkplaats van den Geleerde gedaan worden, zoo zeer zijn ook groote ſteden bijzonder geſchikt, om de ontdekkingen, eenmaal gedaan, dadelijk tot gebruik der maatſchappij te helpen aanwenden, en datgene, wat elders als loutere beſchouwing was voorgeſteld, werkelijk in beoefening te brengen, en ten algemeenen nutte aan te wenden. Groote ſteden, zeg ik, hebben te dezen aanzien veel vooruit, en zijn van eene onberekenbare waarde. En hoe zouden wij hier *Nederlands* eerſte en grootſte ſtad kunnen of mogen voorbijzien? Eene ſtad, die, wanneer het op menschlievende inrigtingen aankwam, nimmer de laatſte bleef! Hoe kon het anders, of deze waarnemingen, opmerkingen en voorſlagen moesten weldra de aandacht van eenige edele en verlichte Amſterdammers tot zich trekken? En zoo was het ook! Met warm en dankbaar gevoel herinneren wij ons den tijd, nu vijftig jaren geleden, waarin zich mannen in deze ſtad opdeden, die

den

den wil, het doorzigt, den moed en het vermogen hadden, om eene doeltreffende Inrigting te ontwerpen, derzelver daarſtelling voor te bereiden, en haar kenbaar te doen worden; en die, door hunne eigene krachten, dank zij der goede Voorzienigheid! het eens gevatte ontwerp konden voortzetten.

Zoodanige Amſterdamſche mannen, uit verſchillende ſtanden vereenigd, gaven, op eene treffende wijze, de eerſte aanleiding tot de geboorte van onze Maatſchappij Tot redding van Drenkelingen. — Wij brengen daarom met eerbied de openbare hulde aan hunne nagedachtenis, bijzonder aan die van JACOB DE CLERCQ, die het denkbeeld tot de ſtichting der Maatſchappij heeft opgegeven, van GYSBERT ANTWERPEN VERBRUGGE VAN FREYHOFF en van CORNELIS VAN ENGELEN, die dadelijk met hetzelve geheel inſtemden. — Deze drie Vaderlandſche mannen van den echten ſtempel, van welke de twee eerstgenoemden aanzienlijke Amſterdamſche Kooplieden waren, en de derde een geacht Doopsgezind Leeraar, uitmun-

muntende als een man van ſchrander oordeel en helder doorzigt; deze drie onvergeetbare mannen vereenigden zich het eerſte tot het daarſtellen van die inrigtingen, welker vijftigjarig beſtaan het belangrijk onderwerp van deze onze Redevoering uitmaakt (8).

In een thans bijna vergeten Weekblad, de *Philoſooph* genaamd (9), waarin onderſcheidene onzer ſtadgenooten, maar bijzonder de genoemde VAN ENGELEN, volijverig op 's volks geest tot deugd en beſchaving trachtten te werken; in dat Weekblad, zoo zeer tot eene gepaste volksverlichting leidende, was het, dat door dit menschlievend driemanſchap, alstoen, het licht tot redding van drenkelingen, hier en daar flaauw ontſtoken, met ſchitterenden glans voor allen is verſpreid geworden. — Daar vindt men, hoe zij, den ondernemenden, wijzen en vermogenden Amſterdammer allezins waardig, op hunne eigene kosten, eene belooning uitloofden aan hem, die bij eenen drenkeling het ſchijnbaar verloren leven herſteld, en den ongelukkigen van den dood zoude

de hebben teruggebragt; daar gaven zij gepaste redmiddelen aan de hand, en gingen het volksvooroordeel, tegen hulpbetooning aan ſchijndoode drenkelingen, met moed en kracht, zelfs door hun eigen voorbeeld, mannelijk en nadrukkelijk te keer (10).

En hoe gelukkig was niet dadelijk dit eens bekend gewordene ontwerp! Nog denzelfden dag, waarop de bekendmaking van hetzelve was gedaan, nog denzelfden dag (wij kunnen het niet genoeg herhalen) mogten deze verdienſtelijke mannen het onuitſprekelijk genoegen ondervinden, dat een drenkeling, naar aanleiding van hun voorſchrift, in het leven werd herſteld. — Hierin met dankbaarheid den zegen der goede Voorzienigheid op hunne pogingen erkennende, en zoo Godsdienſtig aangemoedigd, wederhield hun niets, om hunne ſtichting uitgebreid en beſtendig te doen worden. — Zij vereenigden zich daartoe dadelijk met andere, niet minder voortreffelijke menſchenvrienden, en aan hen allen gezamenlijk is deze Maatſchappij, zoo als zij ſedert eene halve Eeuw beſtaan

 heeft,

heeft, haar aanwezen alleen verschuldigd (11).

Met eerbied vermelden wij de namen van derzelver Stichters, en wel in den rang, waarin zij zich onderling plaatsten. Het waren CLAUDE NOORTWYCK, JACOB DE CLERCQ, JEAN SCIPION VERNEDE, GYSBERT ANTWERPEN VERBRUGGE VAN FREYHOFF, PIETER MEIJER, JOHANN GOLL VAN FRANKENSTEIN, CORNELIS VOLLENHOVEN, CORNELIS VAN ENGELEN, JOHANNES ALBERTUS SCHLOSSER en JOANNES LUBLINK DE JONGE (12), die onverwijld eenige duizende Bekendmakingen, houdende Voorschriften ter redding van drenkelingen, lieten drukken en door het gansche Land verspreiden; — daardoor maakten deze onze edele Voorgangers het doel en de werkzaamheden der Maatschappij, welke zij tot heil des menschdoms gesticht hadden, algemeen bekend; zij toonden de waarde van hunne gewigtige onderneming geheel te overzien; zij besefteen, dat dezelve op den duur zoude kunnen bestaan, en de beste gevolgen opleveren; zij ontveinsden zich geenszins, dat de Maat-

schap-

ſchappij aanzienlijke uitgaven zoude kunnen vereiſchen, maar ook zij wilden dezelve aanvankelijk gaarne uit eigen vermogen dragen; en niet alleen verpligtten zij zich de kosten, welke ter redding mogten aangewend zijn, hetzij dezelve al of niet gelukt ware, uit hunne eigene beurs te vergoeden, maar bovendien bevestigden zij de belofte, om aan hem, die het levensbeginſel bij eenen ſchijndooden drenkeling opgewekt, en denzelven alzoo in het leven herſteld zoude hebben, tot belooning eene Gouden Medaille, ter waarde van zes gouden Dukaten, te ſchenken (13). —

Is deze Eerpenning u bekend, geachte Toehoorders? Aan de eene zijde vertoont dezelve eenen drenkeling, welke door de menschlievendheid van den dood wordt gered, met het randſchrift in het Latijn, REDDITUR HIC ENECTUS AQUIS PATRIAEQUE SUISQUE; te kennen gevende, dat de drenkeling, dien men als reeds geſtorven beſchouwde, weder aan het Vaderland en aan de zijnen wordt teruggegeven; terwijl op de keerzijde des redders naam

met

met zijne verdienfte is gegraveerd, in het midden eener kroon van eikenloof, zoo als de Romeinen vereerden aan hem, die eenen burger voor den ftaat had behouden; en rondom dezelve vindt men het veelbeteekenende randfchrift, mede door den grooten BURMANNUS SECUNDUS vervaardigd, OB SERVATUM CIVEM EX DONO SOCIETATIS; aanduidende, dat de Medaille door de Maatfchappij gegeven is wegens het redden van eenen burger. — Hij, die aldus eenen burger voor het Vaderland bewaart, erlangt op die wijze van zijne medeburgers het Gouden Eermetaal, tot loon en aandenken van zijne ware verdienfte! —

Hoe heerlijk opende alzoo dit tiental lofwaardige ftadgenooten eenen door niemand voor hen gebaanden weg, tot de hoop en waarfchijnlijkheid, om menfchen aan eenen fchijnbaar gewisfen dood te ontrukken; om echtgenooten aan echtgenooten, ouders aan kinderen, kinderen aan hunne ouders, burgers aan het Vaderland, weder te geven! —

Dan het was hun niet genoeg, op die wijze alleen voor drenkelingen hier ter ftede te

heb-

hebben gezorgd; — neen! algemeene menſchenliefde was hunne drijfveêr; zij wilden de weldaad hunner pogingen tot *alle* inwoners van het Vaderland uitſtrekken! Zij vereenigden zich daartoe, en met andere edeldenkende menſchenvrienden, en met Geleerden, in onderſcheidene ſteden der voormalige Zeven Vereenigde Gewesten; zij deden dit onder den naam van *Correspondenten*, en deze belangrijke vereeniging heeft te allen tijde de beste gevolgen mogen opleveren; zoo als de Maatſchappij zich thans nog gelukkig acht, hier en daar zeer verdienſtelijke en tevens geleerde mannen onder hare medehelpers te bezitten.

Weldra ondervond ook de opgerigte Maatſchappij alomme in ons dierbaar Vaderland den meesten bijval. — Zijne Doorluchtige Hoogheid, de Heer Prins Erfſtadhouder, WILLEM V, *Glorieuſer Gedachtenis*, betoonde zich mede hierin weldadig, en gaf onverwijld doelmatige bevelen en onderrigtingen aan de bewoners van Hoogstdeszelfs Domeinen, tot behoud van hunne Natuurgenooten. — Men zag de Provinciale Beſturen

in

in *Gelderland*, *Utrecht*, *Vriesland* en *Groningen* als om ſtrijd zich beijveren, om aan derzelver ingezetenen de inrigtingen van deze Maatſchappij bekend te maken en aan te prijzen. — Zeer vele plaatſelijke Regeringen lieten niets onbeproefd, om het nut dezer Inrigting aan hunne onderhoorigen te doen kennen, en hen met nadruk tot het gebruik maken van de voorſchriften, tot redding van drenkelingen, aan te ſporen. — Vooral was het in *Rotterdam*, dat mannen, vol ijver, met kunde en gezond verſtand gepaard, krachtdadiglijk in den geest dezer Maatſchappij medewerkten, en het nuttig doel van hare inſtelling bij uitnemendheid vestigden en bevorderden (14). —

Aldus beantwoordde de Maatſchappij, hier en elders, op eene loffelijke wijze aan het grootſche plan van hare inſtelling. Het bleek nu, dat het vooroordeel wegens drenkelingen was ontworteld, dat het publiek tot nadenken was gebragt, en oplettend gemaakt, dat er redmiddelen voor ſchijndooden, op gepaste en doelmatige wijzen, aangewend werden. — In ſlechts

wei-

weinige maanden was reeds een aantal Medailles voor geredde gevallen gegeven; — en dit alles was de vrucht van uw menschlievend pogen, vereerenswaardig tiental eerste Oprigters dezer Maatschappij! waardoor gij u eene eerzuil hebt gesticht, die niet vergaan zal, zoo lang menschen prijs blijven stellen op het behouden van hunne medemenschen! —

Dit was de Maatschappij in haar eerste tijdperk. — Al ras echter ondervond zij, dat de omvang van hare werkzaamheden en van hare behoeften oneindig verder werd uitgebreid. Ook daarvan mag ik u het korte overzigt niet onthouden; immers gij deelt, zonder twijfel, te veel in hare lotgevallen, en gij verneemt gewis met belangstelling alles, wat tot haar verder onderhoud en bevordering heeft medegewerkt, ofschoon zulks in den eersten opslag minder treffend moge voorkomen. —

Daartoe is dienende, zoo als reeds is opgemerkt, dat de Oprigters der Maatschappij in de eerste uitgaven, voor derzelver bestaan, edelmoediglijk, uit eigen vermogen, hadden voor-

zien

zien (15); dan zij moest verder ondersteund worden; het eens gevestigd ligchaam groeide bij den dag, en met dien groei vermeerderde de zorg, om hetzelve, zonder bijdragen van elders, in deszelfs vergrooten werkkring te kunnen onderhouden.

Naauwelijks echter werd deze toestand, door het Amsterdamsch publiek ontwaard, of het toonde zich als van zelf ten volle genegen, om den last der uitgaven te helpen dragen; daardoor werd, ter doelmatige instandhouding dezer Maatschappij, eene *Tontine* opgerigt, en had men het genoegen binnen slechts weinige dagen al de Aandeelen derzelve voltallig te zien. — Nog meer, Amstels burgerij, alstoen nog welvarende door den Koophandel, destijds hoofdzakelijk de zenuw van den Staat, Amstels burgerij liet het hierbij niet berusten. Zeer velen onder haar gaven uit eigene beweging hun verlangen te kennen, om, door jaarlijksche bijdragen, tot het voortdurend bestaan der Maatschappij mede te werken. In eenen zeer korten tijd werd daartoe eene lijst van over de honderd personen van beiderlei

ge-

geslacht, met eene eigenaardige Hollandsche kieschheid en weldadigheid, aan Bestuurders aangeboden; ook deze onze stadgenooten wilden menschen helpen redden, waar nog redding mogelijk was, en verhoogden de waarde van hunne daad door bijstand te verleenen, zonder vooraf daartoe te zijn aangezocht. — Uwe nagedachtenis, verlichte menschenvrienden! blijve bestendig bij ons in zegening, en wel te meer, daar uw edelaardig voorbeeld door zoo vele niet minder verdienstelijke en achtingwaardige mannen en vrouwen is nagevolgd! —

Verder werd de Maatschappij met nog meer andere bijdragen begiftigd: Zijne Doorluchtige Hoogheid, de Heer Prins Erfstadhouder, WILLEM V (16), gaf haar een aanzienlijk geschenk; zoo ook de Markgraaf van *Baden*; en vele voortreffelijke Kooplieden, vereerenswaardige Regeringspersonen, Vaderlandsche mannen en vrouwen, bevoordeelden haar edelmoediglijk, en door giften bij hun leven, en door erfmakingen, na hun overlijden; terwijl dit een en ander, gevoegd bij de eerste bijdragen van

Bestuurders, (te zamen het Fonds der Maatschappij uitmakende) door hen, die het beheer dezer geldmiddelen sedert in handen hadden, steeds met dat overleg en die beredeneerde zuinigheid is besteed, gebruikt en aangelegd, als men allezins eigenaardig van het oud en echt Hollandsch karakter kon verwachten. Wel is waar, de Maatschappij heeft ook in de algemeene ramp des Vaderlands, die zoo velen heeft getroffen, en ons, helaas! nog versch in het geheugen ligt, moeten deelen. — Wel is waar, zij was, haars ondanks, genoodzaakt, om, gedurende den tijd der Fransche overheersching, of wel ten gevolge daarvan, de waarde van haren uitgeloofden Eerpenning te verminderen; maar ook thans, Gode zij dank! mag zij op dezen blijden Gedenkdag met aandoening vermelden, dat dit Eermetaal, dat deze Gouden Medaille, tot de aloude waarde is teruggebragt geworden! —

Maakten wij nu in den beginne gewag, dat de kosten, tot het beproeven van redmiddelen, voor eenen drenkeling vereischt wordende, door de

eer-

eerfte Oprigters uit hunne eigene beurze werden gedragen: wij mogen niet voorbij, te dezer plaatfe te doen opmerken, dat zij hierin, door de toenmalige Lands- en Stadsregeringen, op eene allezins eervolle wijze weldra onderfteund werden; en wel zoodanig, dat de voormalige Staten Generaal in de Generaliteits-Landen, de Staten der onderfcheidene Provinciën in de hunne, Zijne Doorluchtige Hoogheid, de Heer Prins Erfftadhouder voor Hoogstdeszelfs Domeinen, en onderfcheidene Regeringen voor hare fteden, de vergoeding van deze kosten op zich hebben genomen. Bijzonder hadden de Staten der Provincie van *Holland en Westvriesland* daarin, ten opzigte van deze ftad, voorzien; doch ter zake van andere Staatsinrigtingen, is het thans dezer ftads Regering alleen, welke, op haar zelve, federt eenen geruimen tijd, het noodige daarvoor edelmoediglijk verzorgt.

Ook in het algemeen is het dezer ftads Regering, welke deze Maatfchappij, reeds van den beginne aan, op alle mogelijke wijzen, heeft begunftigd. Dadelijk toch zorgde zij, door haar

gezag, dat de uit het water getogene drenkelingen onder dak konden gebragt, en aldaar naar vereisch behandeld worden. Aan de Tappers legde zij de verpligting op, om de ongelukkigen in huis te nemen; aan de Wijkmeesters werd aanbevolen, om zich, op het eerste opontbod, derwaarts te begeven; en de Maatschappij deed tevens aan hem, die den Wijkmeester mogt gehaald hebben, daarom, en daarom alleen, eene belooning ter aanmoediging geven. Groot was, en is nog de nuttigheid van deze verordening. Dezelve kan niet genoeg door de Hooge Overheid behartigd, aangemoedigd en gehandhaafd worden. Immers is de drenkeling, zoo doende, dadelijk ter plaatse, waar middelen ter redding behoorlijk kunnen aangewend worden; en weldra is er iemand bij het geval tegenwoordig, met een zeker gezag voorzien, een gezag, hetwelk, blijkens de ondervinding, volstrekt onontbeerlijk is, ten einde zoowel de orde te bewaren, als onpartijdig van het voorgevallene aan Bestuurders der Maatschappij kennis te kunnen geven. En het moet tot lof van Wijkmeesteren

in het algemeen gezegd worden, dat zij zich doorgaans met allen ijver en welwillendheid, van deze hun opgedragene, en, vooral in de laatste jaren, bijzonder ten aanzien der Policieverordeningen, dikwijls moeijelijke taak, naar behooren hebben gekweten.

Dan dezer stads Regering ging toenmaals nog verder: — het was haar niet genoeg, het kwaad dan eerst te keer te gaan, wanneer het bestond, zij trachtte hetzelve ook te voorkomen. — Daartoe werden, achtervolgens de voordragt van Bestuurders, op eenige hier ter stede naar het water leidende wegen of gangen, leuningen of bakens geplaatst, om het in het water vallen te verhoeden. Aan de nachtwachten, en aan de stadsboomen en poorten, werden kleine dreggen verstrekt, om den in het water liggenden, zoo ras doenlijk, naar den wal te halen, en hun werd, bij het wel gebruiken der dregge, eene belooning van stadswege verzekerd. Ook in de hoekhuizen der aan het water gelegene straten werden zoodanige dreggen, en wel bij voorkeur in de Tappershuizen, geplaatst. — Gebeurt het dan, dat

een drenkeling wordt opgehaald, zoo vindt men nagenoeg in al de Tappershuizen, of in de nabijheid, de Bekendmaking der Maatſchappij, wegens de aan te wendene hulpmiddelen. — Nog meer: men tracht er zelfs van ſtadswege voor te zorgen, dat de Bekendmaking, zoo veel mogelijk, voor een' ieder verkrijgbaar zij en geweten kunne worden (17). Met genoegen heeft men daarbij, in de laatſte jaren, mogen ondervinden, hoe zeer de loffelijke Maatſchappij *Tot Nut van 't Algemeen*, behalve hare andere groote verdienſten, bijzonder tot de verſpreiding van deze Bekendmaking het hare heeft toegebragt (18). En waarlijk, het is van het hoogſte belang, de aandacht des volks op de voorgeſchrevene redmiddelen te bepalen. Bij den drenkeling, die zich in eenen ſchijndooden ſtaat voordoet, is het nog aanwezige levensbeginſel als eene flaauw brandende kaars, of als een bijna uitgedoofd vuur te beſchouwen. Te groote toevoer van redmiddelen, te ſterke prikkels, te veel aandrift op eene ſpoedige uitwerking, zouden zelfs het geringe levenslicht doen

uit-

uitgaan, of de overgeblevene verborgene vonk geheel uitdooven. Indien men derhalve de Voorſchriften der Maatſchappij, te dezen aanzien, met oordeel en behoedzaamheid in acht neemt en te werk ſtelt, is er aanvankelijk nimmer aan het behoud van eenen drenkeling, die niet al te lang in het water heeft gelegen, of waarbij zich geene zekere teekenen des doods vertoonen, te wanhopen.

Volgens de door haar gegevene aanwijzingen, kan een ieder, wie hij ook zij, de redding van zijnen evenmensch beproeven, ook dan zelfs, wanneer men de hulp van een ervaren en kundig Geneesheer of Heelmeester zoude moeten misſen. — Volgens hare Voorſchriften geve men alzoo nimmer den moed op redding te ſpoedig verloren! — De ondervinding immers heeft het geleerd, dat drenkelingen, zelfs na eene bewerking, gedurende twee of drie, ja meer uren onafgebroken voortgezet, weder als in het leven zijn teruggebragt, en dat daardoor zeer vele ouders, echtgenooten of kinderen, het onuitſprekelijk genoegen mogten ſmaken, van hunne ge-

liefde panden, welke zij als onherſtelbaar verloren achtten, nog wederom gezond en welvarende in hunne armen te drukken.

En nu, geëerde Toehoorders! brenge men zich voor den geest, dat voor vijftig jaren geene redmiddelen aan drenkelingen, immers zeer zelden, en dan nog doorgaans ongepast, werden toegediend; dat, ſedert de oprigting dezer Maatſchappij, reeds bijkans *twee duizend* Medailles zijn uitgedeeld (19); dat door deze Inſtelling zeer zeker zoo vele ſchijndooden tot het leven zijn teruggeroepen; dat de aanmoediging op redding, en de meerdere of mindere vergoeding der gemaakte kosten, tot eene krachtdadige aanſporing van velen zijn geweest; dat de hulp dezer Maatſchappij zelfs tot verſtikten van onderſcheidenen aard zich heeft uitgeſtrekt; — en gereedelijk zullen wij moeten erkennen, dat alleen door deze Inrigting, Gode zij dank! een zeer aanmerkelijk getal van onze Natuurgenooten, hetzij drenkelingen, hetzij verſtikten, zijn gadegeſlagen, verzorgd, en van eenen ontijdigen dood bewaard gebleven.

In-

Inderdaad het eerſte en meest in het oog loopende nut, door deze Maatſchappij geſticht, beſtaat wel voorzeker daarin, dat zij een groot aantal burgers voor den Staat, bijzonderlijk voor deze ſtad, heeft doen behouden; dan, daar zij haren werkkring in het algemeen nog verder heeft uitgeſtrekt, moeten wij haar onder dit gezigtpunt ook doen opmerken, als hebbende zij, te dien aanzien, door hare weldadige verrigtingen, zoo zeer eene billijke aanſpraak op de dankbaarheid, niet van deze ſtad alleen, niet van het Nederlandſche volk alleen, maar zelfs van geheel *Europa*.

Ten voorbeelde noem ik, in de eerſte plaats, dat deze Maatſchappij een vast ſtelſel omtrent de ſoort en het juiste gebruik van redmiddelen heeft bepaald, en overal doen aannemen. Men was vóór hare oprigting, en wel gedurende de eerſte jaren van haar beſtaan, in tegenſpraak omtrent zeer vele punten, betreffende de wijze, waarop ſchijndooden behoorden behandeld te worden. Er waren mannen van gezag, welke deze; andere, welke gene ſoort van ligchaams-

 be-

bewegingen voor den drenkeling voorſchreven. Sommigen wilden deze, andere gene prikkels aangewend en gebezigd zien. Hetgene deze heilzaam achtte, werd door eenen anderen geſchikt geoordeeld, om niet zelden het laatſte ſmeulende vonkje van het levensvuur uit te bluſſchen. Deze onzekerheid, deze ſtrijd zoude welligt nog geduurd hebben, ware zij niet gelukkig door het beleid der Beſtuurders van onze Stichting ſedert lang reeds beſlist en ten einde gebragt. Men zamelde daartoe aller meeningen met zorg en onpartijdigheid bij elkander; men ſchreef eene Prijsvraag uit, om elken Geleerde des te meer tot het leveren zijner bijdragen uit te lokken. Beſtuurders traden met de grootſte Natuur- en Geneeskundigen van *Europa* in onderhandeling, en, vrij van alle wetenſchappelijke eenzijdigheid of ſtelſelleer, dat graf der waarheid, alleen gedreven door waarheidsliefde en de zucht om nuttig te zijn, vergeleken zij alles met een ſcherp vernuft; toetſten en deden toetſen aan proeven en waarnemingen, alles, wat te dezen opzigte was voorgeſteld, waardoor dan ook,

ten

ten laatste, op grond der ervaring, door redenering voorgelicht en bevestigd, met volle overtuiging kon worden bepaald, op welke, en op welke wijze alleen, schijndoode drenkelingen behooren behandeld te worden; zoodat de hieruit geborene Voorschriften der Maatschappij, den stempel van waarheid en eenvoudigheid met zich voerende, van toen aan, den bijval van alle deskundigen hebben mogen genieten, en niet in *Nederland*, maar ook alomme, wijd en zijd, door geheel *Europa*, zijn aangenomen, en ook nog overal worden achtervolgd en in acht genomen (20).

Hieromtrent is deze Maatschappij derhalve met den geest der tijden voorwaarts gegaan, zonder zich door die der nieuwigheid alleen te laten wegslepen, — ook dit is eene ware verdienste. — Bezadigd heeft zij den middelweg gehouden; en het is met zoo veel genoegen als overtuiging, dat zij heeft gezien, hoe zeer hare eerste besluiten door de ondervinding zijn bewaarheid, daar er, wat den eigenlijken aard der redmiddelen betreft, bijna niets, ook in de

laat-

laatſte tijden, heeft behoeven veranderd te worden.

Voorts heeft het voor ons eene hooge waarde, in onderſcheidene opzigten, dat wij hier als een bijzonder nut, door deze Maatſchappij voor het algemeen aangebragt, kunnen vermelden, dat de allezins uitmuntende Hoogleeraar, — die de wetenſchappen, en geheel deze ſtad, door zijn geheele leven, ten duurſte aan zich heeft verpligt, — reeds in het eerſte tijdperk dezer Maatſchappij, er op uit was, om de kennis van hetgene ter redding van drenkelingen noodig is, door openbare lesſen, onder jonge Genees- en Heelkundigen te verbreiden. Bij ondervinding wetende, hoe weinig acht er op dat gewigtige ſtuk, bij de behandeling van de Heelkundige wetenſchappen, in het algemeen gegeven werd, en niet dan maar al te zeer gevoelende, hoe veel nadeels daaruit voor de menſchelijke maatſchappij moest voortvloeijen, zonderde hij, ter wegneming, zoo veel mogelijk, van dat gebrekkige, bijzondere lesſen af, gaf dezelve geheel belangeloos, bereikte zijn doel, zoo veel in hem was,

en

en bevorderde daardoor het doel der ſtichting dezer Maatſchappij.

Mogt dan ook dit voorbeeld van onzen verdienſtelijken BONN, onzen tegenwoordigen oudſten Medebeſtuurder, die nog in den avond van zijn leven in de Amſterdamſche Kweekſchole van Geleerdheid, als eene ſter van de eerſte grootte, flonkert, wiens naam te regt naast dien van CAMPER ſtaat, als wiens leerſtoel hij ſedert zoo vele jaren zoo waardiglijk vervult; mogt dit zijn voorbeeld op alle Hoogeſcholen van ons Vaderland nagevolgd, en ook daar opzettelijk lesſen worden gegeven over alles, wat de behandeling van ſchijndooden betreft! — Door deze verbreiding der reddingsleere zouden gewis nog velen in het leven behouden worden. — En gij, intusſchen, eerbiedwaardige BONN! mogt gij deze vrucht van uwen arbeid, als de vrucht van hetgene gij gezaaid hebt, nog aanſchouwen! —

Over den aard en de wijze van het gebruik der redmiddelen, zoo als wij hiervoor deden opmerken, had men voor het overige veelal ge-

twist

twist, dan, nog meer verſchil heerschte er, onder de Geleerden, over de teekenen, waardoor men ſchijndood van dood kan onderſcheiden. Het beſtaan en de werkzaamheden der Maatſchappij hebben, ook te dezen opzigte, niet weinig toegebragt, om deze gevoelens te bepalen, en die teekenen met meer zekerheid te doen kennen. Daardoor heeft zij vooral bevestigd, hoe veel men ſteeds met grond kan hopen in zoodanige gevallen, waarin te voren geen zweem van hoop tot herſtel der drenkelingen ſcheen overig te zijn.

Eindelijk, deze Maatſchappij heeft het voorbeeld gegeven aan geheel *Europa*. Toen zij was opgerigt, volgde haar het eerst de Republiek *Venetie*; daarna werden te *Milaan*, te *Padua*, in het Koningrijk *Napels*, te *Florence*, en te *Livorno* maatregelen, tot redding van drenkelingen, daargeſteld, uitdrukkelijk geſchoeid volgens de leest der zoodanige, als door de Maatſchappij hier te Lande waren opgegeven. Weldra gebeurde hetzelfde te *Hamburg*. In de Oostenrijkſche Staten verſcheen kort daarna,

op

op dit onderwerp, eene zeer belangrijke Verordening, op last van de groote MARIA THERESIA. In *Frankrijk* werden onderſcheidene Bevelen, wegens deze zoo gewigtige zaak, algemeen gemaakt; in *Parijs* vooral werd onze Maatſchappij, op Koninklijk gezag, met bijzondere goedkeuring vereerd en nagevolgd. De Geleerden van onderſcheidene landen, die zich zoo zeer beijverden om het reddingswerk voort te planten, zoo als VISCONTI in *Italië*, DE HAAN te *Weenen*, en PIA te *Parijs*, gaven aan de Maatſchappij, in hunne voortreffelijke geſchriften, openbaar te kennen, dat zij den door haar aangegevenen nieuwen weg inſloegen en bewonderden.

Trouwens, het beſtuur der Maatſchappij werd ook zoodanig ingerigt, dat zich in hetzelve voortreffelijke en geleerde mannen bevonden, die met anderen buiten 's Lands in betrekking waren, en haar alzoo elders konden doen waarderen. Onder anderen deed de Geneesheer en Medebeſtuurder, SCHLOSSER, het eerſte Stuk der Gedenkſchriften van de Maatſchappij

bij

bij de Keizerlijke Akademie te *Petersburg* bekend worden; en weldra gelastte de onſterfelijke CATHARINA II, dat Stuk in de Rusſiſche taal te doen overbrengen, en in haar uitgeſtrekt Rijk te verſpreiden. Door den Medebeſtuurder, CLAUDE NOORTWYCK, werd een zakelijk uittrekſel uit dezelfde Gedenkſchriften aan de Koninklijke Maatſchappij te *Londen* medegedeeld, en aldaar met welgevallen ontvangen; dan het was eerst in het jaar 1774, dat er in *Engeland* eene Maatſchappij Tot redding van Drenkelingen tot ſtand kwam, dat aldaar ons Amſterdamſche voorbeeld gevolgd werd (21). Te *Berlijn*, te *Dresden*, te *Bern* in *Zwitſerland*, in de *Oostenrijkſche Nederlanden*, en in het Koningrijk *Denemarken*, eindelijk, werden gelijkſoortige Inrigtingen, in navolging van de onze, bewerkſtelligd. — Met één woord, het geheele beſchaafde *Europa* heeft het door deze Maatſchappij ontdekte heilrijke ſpoor betreden; en, wanneer men de buitenlandſche Verordeningen, op dit onderwerp, ſedert vijftig jaren beſtaande, nagaat, zal men gereedelijk ontwaren,

dat zij onze inrigtingen ten gids hebben genomen; zoodat alleen de plaatſelijke omſtandigheden en de regeringsvormen van ieder land aan dezelve eene andere wijziging, dan die in ons Vaderland plaats vindt, gegeven hebben.

Ziet daar dan, geëerde Toehoorders! onze Maatſchappij, die aldus het eerſte de *théorie*, om ſchijndoode drenkelingen, als ware het, in het leven terug te roepen, algemeen in werking gebragt heeft; — die aan hare inſtelling eene nationale inrigting heeft gegeven; — die *Europa* daarin het eerſte ten voorbeelde geweest is; — die daardoor, en in deze ſtad, en alomme, menſchen voor hun Vaderland, voor de waardſte betrekkingen in het leven, heeft doen behouden! Ziet daar deze Maatſchappij, zoo als dezelve vijftig jaren onafgebroken beſtaan heeft, en die, gelijk wij hopen, onder den Goddelijken zegen, zal blijven voortduren; — die niet zal ophouden het eens begonnene grootſche ontwerp voort te zetten, — en, met den geest der tijden voortgaande, uit latere ontdekkingen en waarnemingen nuttige gevolgen zal trekken, om zoo doen-

de meer en meer naar de volmaaktheid te ſtreven.

En hiermede wende ik mij tot U, edele menſchenvrienden, die de geldmiddelen, waarmede de goede Voorzienigheid U beſchonken heeft, tot het voortdurend beſtaan dezer Maatſchappij, uit eigene beweging, aanwendt, en daardoor zoo veel deel hebt aan hetgene door haar, voor het algemeen, is ten uitvoer gebragt; doch uwe daden hebben getoond, dat Gij geene aanprijzing verlangt! Gij wilt het goede uit u zelve, en doet het ongevraagd. Zonder twijfel zijn er nog velen, die met hetzelfde verlangen zijn bezield, en zich daardoor weldra aan U in weldoen zullen aanſluiten.

Vooral gedenken wij nogmaals, en met dankbare gevoelens, aan den bijſtand en opbeuring, welke de Maatſchappij, in het door haar beleefde tijdperk, van 's Lands Overheden, en dezer ſtads Regering, heeft ondervonden; van dezer ſtads Regering, die thans nog uit zich zelve zoo veel tot haar beſtaan en voortduring bij-

draagt. Te allen tijde toch, geëerde Toehoorders! hebben zich de Regenten dezer groote wereldſtad, bij uitnemendheid, hierin onderſcheiden, dat het voor hen genoeg ware, eene menschlievende en waarlijk nuttige Inrigting te zien daarſtellen, om dezelve uit eigene beweging, vaderlijk, en, als ware het, aan de hand voort te helpen. — En nu althans, onder eene uit grond van ons hart verlangde weldadige regering van onzen Koning, uit het Huis VAN ORANJE, nu daardoor de zorg voor dit Gewest, en voor deze ſtad, in zulke goede handen is geplaatst, nu althans mogen wij zeker ſtellen, dat het onzer ſtads Overheid, niet minder dan voor dezen, zal gelukken, der Maatſchappij in haren werkkring, waar zulks vereischt wordt, te doen handhaven en te ſterken.

Pligtmatig is het voor ons, om de van U, Achtbare Regenten! zoo zeer genotene weldaden te erkennen; om in het openbaar te vermelden, dat wij op dezelve, bij aanhoudendheid, den grootſten prijs blijven ſtellen; maar voor U zelve moet eene dergelijke uitboezeming, ter onzer verdere aanbeveling, geheel en al overtollig ſchijnen, daar het

 be-

besef, van voor het algemeen nuttig te zijn, U eene genoegzame drijfveêr is, om, in de gegevene omstandigheden, het welzijn dezer stads ingezetenen, onder het oog van eenen Vader des Vaderlands, zoo veel mogelijk, te bevorderen.

Ook wenden wij ons tot U allen, zeer aanzienlijke, geleerde en voortreffelijke mannen, die, door uwen stand en aanleg, onze pogingen kunt ondersteunen, en, door uwe tegenwoordigheid te dezer plaatse, het ondubbelzinnige bewijs oplevert van het deel, hetwelk Gij neemt in onze Instelling. — Onvangt daarvoor onzen opregten dank; en dewijl deze Maatschappij U op het harte weegt, als eene regt Vaderlandsche Instelling, dewijl Gij beseft, dat zij het behouden van menschen, van burgers ten doel heeft, dat zij weder zamenhecht de teederste banden der Natuur, welke door den dood onherstelbaar schenen afgesneden, vinden wij daarin zoo vele dringende redenen, om de bevordering van de belangen dezer Maatschappij te allen tijde van U, met een vol vertrouwen, te mogen verwachten.

Aan het Eerwaardig dubbel Conſiſtorie, benevens de Commisſie tot de Kerkelijke Zaken der Walſche Gemeente, zij onze welmeenende dankerkentenis, in het bijzonder, toegebragt voor de heuſche wijze, waarop zij dit Kerkgebouw, tot het vieren van dezen gedenkwaardigen dag, wel hebben willen doen dienen.

Zonder twijfel gevoelt ieder uwer, geëerde Toehoorders! wier hart wel geplaatst is, hoe veel wij der goede Voorzienigheid te danken hebben voor het nuttige, door deze Maatſchappij geſticht; voor de bewaring, tot dus verre, van ons en de onzen! Zonder twijfel wordt uw Godsdienſtig gevoel daardoor opgewekt: dat dan ook niemand uwer dit Kerkgebouw verlate, zonder ten minſte de blijken daarvan te hebben doen kennen door mededeelzaamheid aan de *Armen*, welke wij, te dien einde, de vrijheid nemen U ten krachtigſte aan te bevelen.

Toehoorders van alle rangen, ſtanden en geſlacht! Gij ziet thans allen, en kunt het niet genoeg beſeffen, hoe bij uitſtek geſchikt deze ſtad is, om grootſche Inſtellingen tot ſtand te brengen;

hoe het steeds belangrijker wordt, haar in haar zedelijk leven, om mij zoo eens uit te drukken, in hare zedelijke kracht, in al hare betrekkingen, op te merken, en dezelve aan te wenden, ten einde algemeen nut te doen, en daardoor 's Konings welbehagen te verdienen. Immers, dat leven, Gode zij dank, die kracht van *Amsterdam*, behoeft slechts de voorwerpen, welke harer waardig zijn, en eene gepaste vrijheid van handelen, om zich in al haren omvang, boven alle steden van *Nederland*, voor het oog van geheel *Europa*, allerbelangrijkst te doen kennen. Hiervan, geëerde Toehoorders! hebt Gij, onder vele andere, een bewijs in deze Maatschappij; en zoo zeer als dezelve eene algemeene en edele strekking heeft, om burgers voor het Vaderland te behouden, zoo zeer moet het nu in het oog vallen, dat zij in deze, voor die haar kennen, onschatbare stad, voor ons allen, voor ieder mensch, die haar leert kennen, eene oneindig hooge waarde bezit. Zijn dan onze Natuurgenooten aan ons, door de banden des bloeds, of door andere betrekkingen, ten

naauw-

naauwſte verbonden, — en wie, die menſchelijk gevoel bezit, zal dien band miskennen? — des te meer is het voor ons belangrijk, dat de hoop op redding van eenen ſchijnbaren dood, door de inſtelling dezer Maatſchappij, niet altijd bij drenkelingen behoeft opgegeven te worden; dat, bijaldien ongelukkiglijk een der onzen, dat God verhoede! in dien beklagenswaardigen ſtaat werd aangetroffen, er zelfs waarſchijnlijkheid is, dat hij aan onze harten nog niet zal ontrukt worden; dat, — hoe opbeurend is niet dit denkbeeld! — de dood nog niet zal beſtaan, daar, waar dezelve zich anderzins in zijne afzigtige gedaante reeds doet opmerken.

Welaan dan, waarde Stad- en Landgenooten! vereenigen wij ons allen tot het inſtandhouden en uitbreiden van eene Inrigting, waarbij elk onzer zoo veel belang heeft! — Vereenigen wij ons daartoe met moed en ijver, opdat deze Maatſchappij, onder den Goddelijken zegen en bijſtand, tot op het laatſte nakroost overga en voor *Nederland* een Gedenkteeken blijve! — Zoo zullen allen, die tot hare voortduring eenigzins

hebben medegewerkt, steeds deelen in de hulde, welke wij, naar onze zwakke vermogens, en nimmer genoeg naar waarde, aan hare eerste Oprigters hebben toegebragt! — Zoo zullen wij, die ons aan hen trachten aan te sluiten, nog bij onze kinderen en bij het Vaderland ten goede gedacht worden, wanneer wij niet meer zullen zijn! — Zoo zullen allen, die zich met ons tot dit groote doel vereenigen, het onschatbare voorregt mogen genieten, om eenen heilzamen gloed in de borst van alle Nederlanders, — tot eer en roem van het dierbare Vaderland, onophoudelijk, en tot aan het laatste nageslacht, — te verspreiden!

BIJLAGEN

EN

AANMERKINGEN.

(1) Bladz. 9.

Men zie het Vervolg op J. WAGENAAR, *Beschrijving van Amsterdam*, IV. Deel, bladz. 279 en 393. — C. J. NIEUWENHUIJS, *Geneeskundige Plaatsbeschrijving*, bl. 114 en 115.

(2) Aldaar.

De Maatschappij opgerigt zijnde, hebben hare Bestuurders telkens jaarlijksche berigten van derzelver staat openbaar gemaakt, onder den titel: *Historie en Gedenkschriften van de Maatschappij, Tot redding van Drenkelingen, opgerecht binnen Amsterdam*, MDCCLXVII; gedrukt *bij* PIETER MEIJER, *op den Dam*. Van deze *Gedenkschriften* zijn reeds zestien Stukken in het licht verschenen; dezelve worden van tijd tot tijd vervolgd, en zijn nu bij den Boekverkooper de Wed. G. WARNARS en ZOON te bekomen. Toen de Maatschappij vijf en twintig jaren bestaan had, is er een *Berigt* van hare lotgevallen, tot op dien tijd, in druk uitgegeven, vervaardigd door den tegenwoordigen oudsten Bestuurder der Maatschappij, den Ridder en Hoogleeraar A. BONN.

(3)

(3) Bladz. 10.

De namen der thans levende Beſtuurders der Maatſchappij zijn op de hierachtergevoegde Lijst vermeld.

Omtrent het Beſtuur zelf kan het volgende dienen:

Bij de oprigting der Maatſchappij was het getal der Beſtuurders op tien bepaald. — Naderhand is dat getal vermeerderd tot veertien. — Zoodanige Beſtuurders, die, of in eenen achtingwaardigen en gevorderden leeftijd van hunnen arbeid rust verlangen, of om andere gewigtige redenen een welverdiend ontſlag bekomen, behouden echter hunne betrekking tot, en blijven een werkelijk deel nemen aan het algemeen beleid, onder den titel van *honorair*, doch zij zijn vrijgeſteld van de verpligting tot het waarnemen der gewone en algemeene Vergaderingen.

De gewone Vergaderingen worden op Donderdag na den middag, alle drie weken, gehouden in den *Doelen*, op de *Garnalenmarkt*. — Volgens eenen rooster zijn vijf Beſtuurders verpligt zich aldaar te bevinden, ter afdoening der voorkomende zaken, beſtaande in het beoordeelen der gevallen, door Heeren Correspondenten buiten deze ſtad aan hen medegedeeld, en in het houden der briefwisſeling met dezelve, in het hooren der Wijkmeesters, der Genees- of Heelmeesters, en der getuigen omtrent gevallen binnen deze ſtad, in het beloonen van de Redders met den Eereprijs, of in het toewijzen van mindere belooningen aan helpers, en het bepalen der vergoeding aan de Tappers, altijd in het oog houdende, dat zulks, ten opzigte dezer belooningen en vergoeding, alléén geſchiede voor minvermogende drenkelingen of derzelver naastbeſtaanden.

Behalve deze gewone driewekelijkſche Vergaderingen, wor-

worden er, naar gelang van zaken, algemeene Vergaderingen, waartoe alle Beſtuurders opgeroepen worden, gehouden. — In dezelve wordt gehandeld over alles, wat de algemeene belangen der Maatſchappij betreft, zoo als in het gegevene Verſlag kenbaar is gemaakt.

Onder de Beſtuurders, welke men uit onderſcheidene ſtanden tracht te verkiezen, bevinden zich gemeenlijk een of twee der verdienſtelijkſte Genees- en Heelkundigen in deze ſtad.

(4) Bladz. 11.

Dergelijke ſchilderingen vindt men in het gedicht van de uitmuntende Dichteresſe, LUCRETIA WILHELMINA VAN WINTER, *geboren* VAN MERKEN, ter gelegenheid van het oprigten dezer Maatſchappij, voor het Eerſte Stukje van hare *Gedenkſchriften* geplaatst, overwaardig om hier voor allen herhaald te worden:

Gelukkig Land, waarin Barmhartigheid
Haar vaste woning heeft verkoren,
En haren bijſtand toegezworen
Aan 't Menschdom dat om redding ſchreit.
Gelukkig Land, uw mededoogen
Verſpreid haar' luiſter naar den hoogen,
En trekt de nimmerſluimrende oogen
Der weldoende Oppermajesteit.

Van hier, van hier, verdoolde ſtervelingen,
Wier wreed en onbewogen hart,
Gevoeleloos van 's naasten ſmart,
Nooit deelt in hun bekommeringen.
Neen; komt, ei komt, ſlaat uw gezigt
Op 't geen Barmhartigheid verrigt;
Ziet haar geſterkt door trouw en pligt,
Den Dood zijn veege prooi ontwringen.

Zij,

Zij, die van ouds in 't bloeijend Nederland
De troost was van onnoozle Weezen,
Der Armen krankheên hielp genezen,
Haar ſteeds ter hulp gereede hand
Den Oudenſtok heeft aangeboden,
Den Vreemdling ſchraagde in alle nooden,
Ontrukt thans 't gapend graf de Dooden,
En redt hen door haar' onderſtand.

Zij, zij alleen was magtig om te ontdekken,
Dat, als een mensch, in 't zwalpend nat,
Gevoel en kracht verloren had,
Men 't levensvonkje nog kon wekken:
Fluks brengt ze, uit zucht voor 't algemeen,
Verſcheiden Braven op de been,
Om, door hunne edelmoedigheên,
Aan honderden ten troost te ſtrekken.

Deez', door haar' raad en invloed aangezet,
Gevoelen zich om ſtrijd gedreven
Tot redding van het veege leven:
Hier geeft Barmhartigheid de wet.
Men ziet, in 't woên der doodsgevaren,
Naar kunne, ſtaat, noch naam, noch jaren;
En wenscht noch raad, noch goud te ſparen,
Opdat de Drenkling zij gered!

De waterkant beſchouwt met duizend oogen
Hoe fluks de Deernis zich met vlijt
Aan 't reeds verſtijfde ligchaam kwijt;
Elks hart werkt mede uit mededoogen.
Het ſchreijend maagſchap ſchoolt bijeen,
En zendt zijn jammerlijk geween,
Met aller wenſchen en gebeên,
Bijna wanhopend' naar den hoogen.

De

De Moeder, die de hoop van haar gezin,
In 't onmeêdoogend nat bedolven,
Verstikt, ziet trekken uit de golven,
Vat, door getrouwe kindermin,
Daar allen harer zich erbarmen,
Het Jongske al bevende in hare armen,
En tracht het in haar' schoot te warmen,
En kust de lucht de longen in.

Straks wordt elks hart tot deernis aangedreven:
Zij ziet haar teêrheid onderstut;
Elk ijvert om, haar huis ten nutt',
Den dood met kracht te wederstreven:
Men stooft, men koestert en verbindt,
Totdat men 't levensvonkje vindt,
En de eerste hartslag van het Kind
Herroept de Moeder mede in 't leven.

De Gade, die haar' Gade als dood beschreit,
En in haar tranen schijnt te smoren,
Ziet hem als uit het graf herboren;
Wie had zich met dat heil gevleid!
Men hoort, op duizend blijde wijzen,
Den opgeheven lofgalm rijzen,
Om God, den hoogen God, te prijzen,
En d'ijver der Barmhartigheid.

o Braven, die zoo grootsch u hebt gekweten,
En voor al 't sterfelijk geslacht
Een' nieuwen zegen uitgedacht!
Nooit worde uw eedle deugd vergeten!
Smaakt lang het onwaardeerbaar zoet
Dat ongetwijfeld volgen moet
Voor 't hart dat zucht tot weldoen voedt;
De zachte rust van 't rein geweten!

Ver-

Verleent nog lang uw hulp en onderſtand
Aan uw bedrukte medemenſchen.
De hoogſte Magt vervulle uw wenſchen,
En kroone uw zorg aan allen kant!
Gij hebt uw Christendom beleden
Door in uws Meesters ſpoor te treden;
Volgt, volgt op 't ijvrigst lang zijn ſchreden,
Tot heil van 't omgelegen Land.

De vloeiſtoffe, ons ten voordeele, allerwegen
Verſpreid door Neêrlands grondgebied,
Verdelg' voortaan den Landzaat niet!
De Algoedheid blijve ons ſteeds genegen!
Haar gunst, die voor ons welzijn pleit,
Spare, als de ſchuld ten Hemel ſchreit,
Het volk om uw barmhartigheid!
Zoo ſtrekt ge al 't Land ten dubblen zegen.

(5) Bladz. 14.

Dit vooroordeel en deze behandeling van drenkelingen dagteekenen reeds van vroegere tijden. — Zoo vindt men in het *Groot Privilegie van Vrouwe* MARIA, *van* 14 *Maart* 1476, in dezer Stads *Handvesten*, I. Deel, bl. 82.

„ Item, geene berieders, noch andere officiers in „ onſe voorſchrevenen Landen, hoedanig zij zijn, en „ zullen iemand mogen molesteren van lijf ofte van „ goede, daar men iemand dood vindt onder dexel van „ dien, dat die doode hem zelven verdaan, en gedood „ zoude hebben, ten ware dat men eerst wettelijken „ bevonden, dat die perſoone hem zelven met opſett „ en wille, en met boosheid verdaan hadde. Ende

„ men

„ men zal een ijegelijken uit den water mogen trekken, „ die men daar inne vindt, hij zij levende of doot, „ ſonder verbeuren, maar indien hij doot bevonden „ wort, *ſo ſal men weder met de voeten in 't water* „ *leggen.*"

(6) Bladz. 19.

Ik bedoel hier de Verhandeling van den Heer JAN ENGELMAN, in het Vierde Deel der *Verhandelingen*, uitgegeven door de *Hollandſche Maatſchappij der Wetenſchappen te Haarlem*, in het jaar 1758, ten titel voerende: *Eenige bedenkingen over verſtikkinge en verſtikken.*

(7) Bladz. 20.

GUMMER, Dissertatio inauguralis, de causa mortis submersorum, eorumque resuscitatione, experimentis et observationibus indagata, *Groningae*, 1761, welke Verhandeling in het Hollandsch is uitgekomen, onder den titel: *Verhandelinge over het ſtikken der drenkelingen, en de herſtellinge der verdronkene, uit proeven en waarnemingen opgemaakt, door* J. GUMMER, Med. Doctor, en Landſchaps-Medicus van *Drenthe*; te *Groningen*, bij JACOB BOLT, 1768. Dezelve is aan de Maatſchappij, door den Schrijver, ten geſchenke toegezonden.

J. H. STOLTE, Dissertatio inauguralis, de morte suspensorum aliisque huc spectantibus, *Groningae*, 1766.

(8) Bladz. 24.

De eerſte Registers der Maatſchappij vermelden: „ dat „ de Heer JACOB DE CLERCQ dikwijls met aandoe-

„ ning

„ ning had gelet op deze onbetwistbare waarheid, dat
„ in ons Land, gelijk ook in andere landen, vele dren-
„ kelingen alleen het leven verliezen, omdat men niets
„ tot hunne behoudenis aanwendt, of dewijl men ge-
„ heel iets anders doet dan men eigenlijk doen moest,
„ of eindelijk, dewijl men niet ſpoedig genoeg handen
„ aan het werk ſlaat; waarvan eene der voornaamſte
„ oorzaken is het vooroordeel, alhier zoo algemeen,
„ dat namelijk wanneer een drenkeling, die uit het
„ water gehaald wordt, geene teekenen van leven geeft,
„ het niemand geoorloofd is, denzelven in zijn huis te
„ nemen, zelfs niet aan te raken, dan alleenlijk om
„ hem aan den wal met het hoofd buiten het water op
„ te hangen, en dat wanneer hij dus eenmaal is vast-
„ gemaakt, alleen daartoe gemagtigde perſonen hem mo-
„ gen losmaken. Door dit denkbeeld getroffen, dacht
„ hij, dat indien men het voormelde vooroordeel kon
„ uitroeijen, en, bij dergelijke gevallen, de getuigen
„ door èene premie werden aangeſpoord, om de ver-
„ eischte pogingen in het werk te ſtellen, en dat zij
„ wisten, welke manier van behandeling hierbij ten eer-
„ ſte moest gebezigd worden, alsdan velen van die on-
„ gelukkigen behouden zouden worden.''

„ Na voorafgaande raadplegingen met de Heeren
„ GYSBERT ANTWERPEN VERBRUGGE VAN
„ FREYHOFF en CORNELIS VAN ENGELEN, en
„ de noodige maatregelen, dienaangaande genomen, ga-
„ ven zij hunne Bekendmaking in N°. 86 van het we-
„ kelijksch papier, de *Philoſooph* genaamd, waarvan de
„ laatſte der genoemde Heeren de Schrijver was, in
„ het licht, en door een eerſte geval ſterk aangemoe-
„ digd, en wenſchende hunne ſtichting beſtendig te ma-
„ ken, ſtelden zij voor aan de Heeren JOHANN GOLL

„ VAN

„ VAN FRANKENSTEIN, CORNELIS VOLLENHO-
„ VEN, CLAUDE NOORTWYCK, JEAN SCIPION
„ VERNEDE, Predikant bij de Walfche Gemeente, en
„ JOHANNES ALBERTUS SCHLOSSER, Med. Doc-
„ tor, zich bij hen te voegen, om gezamenlijk dit
„ werk te befturen, hetwelk door de laatstgemelden met
„ vreugde en ijver werd aangenomen. Kort daarna
„ werd de Heer PIETER MEIJER hun toegevoegd, en
„ naderhand werd ook de Heer JOANNES LUBLINK
„ DE JONGE in die zelfde betrekking verkoren, wan-
„ neer befloten werd, zich bij het getal van tien te
„ bepalen."

(9) Bladz. 24.

Het Weekblad, de *Philofooph* genaamd, is gedrukt bij P. MEIJER, een' der eerfte Beftuurders dezer Maatfchappij, en bij de Wed. K. VAN TONGERLO en ZOON, in 1766.

(10) Bladz. 25.

De eerfte Bekendmaking, in N°. 86 van het Weekblad *den Philofooph*, geplaatst zijnde op den 6den Augustus 1767, kan die dag met regt gehouden worden voor den geboortedag dezer Maatfchappij.

(11) Bladz. 26.

JACOB DE CLERCQ was een hoogstachtingwaardig mensch en Koopman, en is overleden in het jaar 1777. Een zijner kleinzonen, JACOB FOCK, is thans Medebeftuurder der Maatfchappij.

G. A. VERBRUGGE VAN FREYHOFF was deelgenoot in het aanzienlijke Handelshuis van VERBRUGGE EN GOLL. Na gewigtige dienften aan de Maatfchappij

 be-

bewezen te hebben, is hij kinderloos overleden, in het jaar 1779.

C. VAN ENGELEN, die zijne welbefnedene pen, gelijk hiervoor is gebleken, zoo zeer ter oprigting en inftandhouding dezer Maatfchappij heeft gebezigd, is overleden in het jaar 1793.

CLAUDE NOORTWYCK, een aanzienlijk Koopman in deze ftad. Op zijn voetfpoor is het Handelshuis van zijne thans levende kleinzonen, onder de firma van DANIEL CROMMELIN EN SOONEN, nog in vollen luister. Deze vereeringwaardige man heeft niet weinig bijgedragen tot het bekend worden der Maatfchappij buiten 's Lands. Hij is in hoogen ouderdom overleden in het jaar 1797.

JEAN SCIPION VERNEDE, Predikant bij de Walfche Gemeente alhier, heeft niet alleen, met den meestmogelijken ijver en naauwkeurigheid, de Aanteekeningen van al het merkwaardige dezer Maatfchappij geboekt, maar ook het Eerfte Stukje van hare *Gedenkfchriften* in de Franfche taal opgefteld. Hij is geftorven in het jaar 1779.

PIETER MEIJER, Boekhandelaar, wiens huis, zoo als ons de berigten vermelden, bijzonder verftrekte tot eene verzamelplaats van Geleerden, van liefhebbers van Geleerdheid, of van hen, die voor het algemeen wenschten nuttig te zijn, en waarhenen ook zijne pogingen zich zoo zeer uitftrekten. Hij belastte zich met het ontvangen te zijnen huize van alle berigten voor de Maatfchappij, en van voorkomende gevallen wegens drenkelingen. Hij is overleden in het jaar 1781. Het is bij zijne hem waardige dochter, de Wed. WARNARS, dat dergelijke berigten alsnog ingezameld worden.

JOHANN GOLL VAN FRANKENSTEIN, deelgenoot in het genoemde Huis van VERBRUGGE EN GOLL; door deze en andere betrekkingen naauw aan den Heer VERBRUGGE VAN FREYHOFF verbonden, en met deszelfs denkbeelden omtrent deze Maatſchappij bekend, is het niet te verwonderen, dat deze vereeringwaardige man zich onmiddellijk aan het eerſte *Driemanſchap* heeft aangeſloten. Gedurende elf jaren van de eerſte oprigting der Maatſchappij af, was hij Theſaurier van dezelve, en beſtuurde alzoo derzelver geldmiddelen. Na zijn ontſlag als zoodanig, wegens toenemende verzwakking aan zijn gezigt, bleef echter zijne heldere menschlievende ziel, als gewoon Beſtuurder, onvermoeid voor de belangen der Maatſchappij werkzaam. Hij is overleden in het jaar 1785. Zijn zoon, JOHANN GOLL VAN FRANKENSTEIN, een der tegenwoordige Medebeſtuurders, is hem onmiddellijk opgevolgd.

CORNELIS VOLLENHOVEN, mede een braaf Koopman te dezer ſtede, en voor deze inrigting hoogstverdienſtelijk door zijne betrekkingen, overleed in het jaar 1789, waarna zijn zoon, HENDRIK VOLLENHOVEN, eerst als gewoon, en vervolgens als honorair Beſtuurder, nu nog des waardigen vaders plaats vervult.

JOHANNES ALBERTUS SCHLOSSER, Geneesheer, te vroeg, in het jaar 1769, aan de Maatſchappij ontrukt, heeft derzelver geneeskundige Voorſchriften vooral bewerkt, en, door zijne briefwisſeling met geleerde mannen in *Europa*, niet weinig tot het bekend worden der Maatſchappij bijgedragen, zoo als ook aan hem onder anderen te danken is, dat hare eerſte *Gedenkſchriften* te *Petersburg*, en daardoor ook in het Rusſiſche Rijk, zijn bekend geworden.

JOANNES LUBLINK DE JONGE, naar waarde bekend door de ſchoone *Lofrede*, welke de Eerwaardige Heer C. W. WESTERBAEN op hem gehouden heeft, en in het jaar 1817 in druk is uitgekomen. Het Eerſte Stukje der *Gedenkſchriften* dezer Maatſchappij is door hem in het Hollandsch overgebragt, en de Berigten van volgende jaren zijn grootendeels uit zijne pen gevloeid. — Onder de tien eerſte Oprigters der Maatſchappij, heeft deze voortreffelijke man het laatſte den tol der Natuur, in het jaar 1816, in hoogen ouderdom, betaald. Hoe aangenaam zoude het niet aan de tegenwoordige Beſtuurders geweest zijn, dezen laatſten der eerſte Oprigters van de Maatſchappij nog het vijftigjarig beſtaan van hetgene mede door hem geſticht was, te hebben zien beleven!

(12) Bladz. 26.

Uit zedigheid hebben zij zonder twijfel dezen rang gehouden. In de *Gedenkſchriften*, door hen uitgegeven, vermijden zij zorgvuldig, den eenen boven den anderen te verheffen wegens het deel, hetwelk ieder van hen aan de inſtelling der Maatſchappij had genomen. De niet bekende bijzonderheden, door ons te hunnen opzigte vermeld, zijn ons echter uit goede Oorkonden gebleken.

(13) Bladz. 27.

In N°. 86 van *den Philoſooph* kondigden zij onder anderen aan: „ Deze Premie zal beſtaan in eene Gouden Medaille, op den kant van welke de naam desge- „ nen, die door zijne welaangelegde hulp eenen ongeluk- „ kigen gered heeft, geſteld zal worden, en zal zich „ dit over al de Zeven Provinciën uitſtrekken.”

„ Bijaldien deze perſoon, *in plaats van gemelden pen-*

„ *ning*,

„ *ning*, liever zes gouden Dukaten wil ontvangen, zal „ zulks te zijner keuze ſtaan."

(14) Bladz. 30.

In het aanzienlijk *Rotterdam*, zoo als uit de hierachtergevoegde Lijst der Correspondenten blijkt, is een grooter aantal met de werkzaamheden belast; en om dezelve des te doelmatiger te doen zijn, worden aldaar geregelde Bijeenkomſten gehouden, en zelfs ook aan ſommige redders van drenkelingen buitengewone belooningen gegeven, zoodat de inrigting aldaar met reden op eenen hoogen prijs mag geſteld worden.

(15) Bladz. 32.

De eerſte Oprigters en Beſtuurders hebben, ingevolge Art. IX van hun Reglement, ieder voor hun hoofd, jaarlijks aan de Maatſchappij gegeven vijf gouden Rijders, en dat zoo lang als de inkomſten niet toereikende waren, om de kosten goed te maken. Daarenboven gaven de Heeren DE CLERCQ, VERBRUGGE, GOLL, NOORTWYCK en VOLLENHOVEN te zamen twee duizend Gulden, om een eerſte fonds daar te ſtellen.

(16) Bladz. 33.

Zeer waar drukte zich hieromtrent nog onlangs, onder anderen, uit een zeer verdienſtelijk Dichter, den lof dezer Maatſchappij en harer begunſtigers vermeldende, in den *Algemeenen Kunst- en Letterbode* voor het jaar 1817, No. 51.

Gij bragt, vereend met tal van braven,
o Eedle WILLEM! milde gaven.
Wij zwijmen voor uw deugd en komen lofs te kort,
Maar zweven om uw graf, met weemoed en met ſmarte,
Met de eeuwige eerzuil in ons harte;
Uw goud is niet vergeefs geſtort!

(17) Bladz. 38.

De laatste *Bekendmaking* van den 15den October, 1817, is hiernevens gedrukt; dezelve is op gezag van de Edele Achtbare Heeren Burgemeesteren dezer stad alom aangeplakt en ter nakoming aanbevolen.

De thans nog levende Donateurs en Donatrices zijn op de hierbij gedrukte Lijst vermeld.

(18) Aldaar.

In de Almanakken, door de Maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen*, uitgegeven, is de hoofdzakelijke inhoud der voorgeschrevene redmiddelen bekend gemaakt. Die loffelijke Maatschappij is er steeds op uit, om, zoo veel mogelijk, tot de meer algemeene verspreiding van deze *Bekendmaking* bij te dragen.

(19) Bladz. 40.

Het juiste getal der geredde gevallen, in het tijdvak van vijftig jaren, bedraagt 1954, dat is van zoodanige gevallen, waarin het gebleken is, dat de drenkeling, zonder eenige teekenen van leven, uit het water gehaald, wederom als in het leven is hersteld, en waarvoor aan den redder is toegelegd de Gouden Medaille, of de Zilveren Medaille en het overige in geld.

Opmerkelijk is het, dat ook de hoop op dezen Eereprijs bijzonder medewerkt. om het publiek, vooral in deze stad, op iederen drenkeling opmerkzaam te doen zijn, en om hetzelve, als ware het, te doen toesnellen tot deszelfs behoudenis.

Daardoor werkt deze aansporing krachtdadig mede, om den schijndooden toestand van zeer vele drenkelingen te

te voorkomen. En terwijl nagenoeg alle gevallen van drenkelingen in deze ſtad ter kenniſſe van Beſtuurders der Maatſchappij gebragt worden, hebben zij ſteeds opgemerkt, dat daar, waar de teekenen des doods niet zeker zijn, er nog altijd redmiddelen aan den drenkeling aangewend worden.

Het gevolg van een en ander is, dat zelfs een groot aantal drenkelingen voor eenen ſchijndooden ſtaat is bewaard gebleven.

(20) Bladz. 43.

Men raadplege in dezen vooral de *Gedenkſchriften* der Maatſchappij, en de geſchriften van onderſcheidene Geleerden, zoo hier te Lande als elders in *Europa*, en aldaar opgenoemd.

(21) Bladz. 48.

Te dezen aanzien is zeer opmerkelijk eene Aanteekening in het Vervolg op J. WAGENAAR, *Beſchrijving van Amſterdam*, IV. Deel, bl. 279. Voorts is er gezorgd, dat in *Londen*, bij COGAN, zijn uitgekomen de *Gedenkſchriften* dezer Maatſchappij, in het Engelsch overgezet, loopende van 1767 tot 1771.

L IJ S T

VAN DE TEGENWOORDIGE

B E S T U U R D E R S

D E R

M A A T S C H A P P IJ

TOT REDDING VAN DRENKELINGEN.

ANDREAS BONN, *Med. Doct. Anat. et Chir. Profesſor.*

GERARD VERRIJN. *Honorair.*

Mr. HENDRIK VOLLENHOVEN. *Honorair.*

JOHANN GOLL VAN FRANKENSTEIN.

STEPHANUS DE CLERCQ. *Honorair.*

JAN ANANIAS WILLINK.

GERRIT BOSCH.

MAURITS HENDRIK CHRISTIAAN HERMINGHUISEN. *Honorair.*

JOHANNES CARP.

JACOB FOCK.

Mr. PIBO ANTONIUS BRUGMANS.

ARNOUD JACOB DE BORDES.

JAN JACOB BYSTERUS HEEMSKERK.

Mr. CORNELIS FELIX VAN MAANEN. *Honorair.*

JAN WILLINK, JANSZ.

Mr. PIETER ALEXANDER VAN BOETZELAER.

Mr. SILVESTER ÆMILIUS VERBURG.

ABRAHAM VAN EEGHEN.

HENDRIK BOSSCHA, *Med. Doctor.*

L IJ S T

L IJ S T

VAN DE

CORRESPONDENTEN

DER

MAATSCHAPPIJ

TOT REDDING VAN DRENKELINGEN.

Alkmaar,	M. J. DE LANGE,	*Notaris.*
Arnhem,	H. H. DONKER CURTIUS,	*Predikant.*
Aalsmeer,	J. VAN ZYVERDEN,	*Burgemeester.*
Bergen op Zoom,	F. SIBMACHER.	
Breda,	F. DE GROOT SCHIMMEL,	*Med. Doct. en Vroedm.*
Brielle,	Mr. H. T. HOIJER,	*Subſtitut Officier bij de Regtbank van eerſten Aanleg.*
Campen,	J. DE VRIES HOFMAN,	*Med. Doct. en Lector in de Heel- en Vroedk.*
Culenborg,	Mr. M. P. A. ROOS VAN HOYTEMA,	*Drosſaard en Dijkgr. van Stad en Ambte van Culenborg, enz.*
Delft,	J. VAN BREDA,	*Med. Doct.*
Deventer,	J. THEMMEN,	———
Dokkum,	W. R. V. D. WEIDE,	———
Dordrecht,	J. BODEL,	*Stads Med. Doct.*
Edam,	F. L. ARENTZ,	*Med. Doct.*
Enkhuizen,	JAN KLEYNHENS,	*Opz. van 's Lands gezegelde en ongez. Biljett.*

Fra-

Franeker,	P. STINSTRA,	*Predik. der Doopsgez.*
Genemuiden,	N. VAN RHYN,	*Schout en Secretaris.*
Gorinchem,	.. APPELTHERN.	
Gouda,	A. WILLET,	*Predikant der Walsche Gemeente.*
Groningen,	M. J. BUSCH,	*Med. Doct.*
Haarlem,	J. P. DE WILDE,	*Stads Med. Doct.*
's Hage,	.. DE RIEMER,	*Med. Doct. en Prof.*
Harlingen,	G. STINSTRA,	*Med. Doct.*
's Hertogenb.	Mr. M. BOWIER,	*Oud Penſionaris.*
Heusden,	J. ESDRÉ,	*Phil. Doct.*
Hoorn,	A. P. KUYS,	*Med. Doct.*
IJsbrechtum,	H. W. C. A. VISSER,	*Predikant.*
IJsſelſtein,	Mr. H. TER BRUGGEN,	*Secretaris.*
Koeverden,	J. D. BLECOURT.	
Leeuwarden,	F. KUTSCH,	*Med. Doct.*
Leyden,	J. LOGGER,	*Stads Heel- en Breukm.*
Loenen,	B. WIPFF,	*Med. Doct.*
Maastricht,	.. VRYTHOFF,	*Profesſor.*
Meppelt,	B. W. VAN DE SANDE,	*Med. Doct.*
Middelburg,	B. DOBBELAER DE WIND,	*Med. Doct. en Lector.*
Mijdrecht,	A. VERDAM,	*Notaris.*
Nijmegen,	J. VAN ROGGEN,	*Chirurgijn.*

Rhee-

Rheenen,	.. VOLLENHOVEN.	
Rotterdam,	G. VAN GENNIP. O. CHRIST EICKMA. BENJ. ARRENBERG. M. BAALDE ROCHUSSEN. J. L. NIERSTRASZ. C. A. CANTIER CERTON. G. SUERMONDT. C. VAN BAALEN.	
Schoonhoven,	J. VAN ZELDER,	*Med. Doctor.*
Thiel,	Mr. J. D. VAN LEEUWEN,	*Ontvanger Generaal.*
Utrecht,	N. C. DE FREMERIJ,	*A. L. M. Phil. et Med. Doctor en Professor.*
Weesp,	J. HOUTMAN,	*Med. Doct.*
Woerden,	J. MEULMAN,	*Vrederegter.*
Zaandam,	CORN. DE VRIES.	
Zierikzee,	.. HARTMAN.	
Zwolle,	.. RAMAER,	*Med. Doct.*
Zwammerdam,	Mr. C. SPANJAART.	

LIJST

L IJ S T

VAN DE TEGENWOORDIGE

DONATEURS EN DONATRICES

DER

MAATSCHAPPIJ

TOT REDDING VAN DRENKELINGEN;

IN HET JAAR 1817.

Johan Graafland, Pz.
Pieter Muilman.
Anthonij Backer.
Anthonij Meijnts.
Daniel Hooft.
Mevr. de Wed. P. de Clercq, junior.
Jan Wolters van de Poll.
Jonkvr. Petronella Beijerman.
B. Weddik Wendel.
W. Joseph van Brienen, *van de Groote Lindt.*
Claude Crommelin.
G. D. Crommelin.
A. Willink.
P. Bel.
J. Bondt.
A. L. Weddik.
J. N. van Eijs.
H. Rijsendaal.
J. C. Völcker.
J. Teijsset.
A. H. van den Bergh, *van Leksmond.*
H. C. van Lubeck.
P. A. van Eijs.
L. H. Lankhorst.
N. Lublink, Dz.
Isaac Brants.
J. van Beeck Vollenhoven.
N. W. Rauwenhoff.
David Berck.
W. Jurjans, Elz.
J. Hingman.
E. M. Engelberts.
Otto Roelofs.
B. Roelofs.
P. van Lennep.
A. Pluijm.
J. H. Molkenboer.
H. P. Molkenboer.
H. Rahusen.
H. van Leuvenigh Willink.

A.

A. van Eeghen.
J. van Eeghen.
Frans van Heukelom.
Walrave van Heukelom.
H. V. V. Zijtsema.
C. V. H. Zijtsema.
L. Vissering.
H. H. Klijn.
B. Klijn, Bz.
P. van Eeghen, Chrz.
G. de Clercq.
Gerard Verrijn.
P.J.v.Namen, *van Scherpenzeel.*
P. A. van Boetzelaer.
Jan Brouwer, Joachz.
D. J. van Lennep.
J. J. van Winter.
Jonkvr. L. J. van Winter.
Jonkvr. H. J. van Orzoij.
David Bierens.
Huijdecoper, *van Maarseveen.*
J. A. Verhamme.
A. C. W. Munter.
Mr. F. van de Poll.
J. van der Poorten v. Vollenhoven.
W. H. Bakker.
A. D. Willink.
Mevr. de Wed. J. C. Mijer, geb. Rijsendaal.
G. H. Meijer.
J. Kluppel.
A. Bierens.
J. Willink, Jansz.
G. Bosch.
T. J. Kerkhoven.
G. M. van Marwijk.
C. W. Westerbaen.

KEN-

KENNISGEVING.

BURGEMEESTEREN DER STAD AMSTERDAM, door Heeren DIRECTEUREN DER MAATSCHAPPIJ TOT REDDING VAN DRENKELINGEN, verzocht zijnde de onderſtaande Bekendmaking publiek te maken, brengen dezelve mits deze ter kenniſſe van Amſterdams Ingezetenen.

BURGEMEESTEREN, overtuigd van de uitſtekende nuttigheid van deze inrigting, welker zoo heilzame gevolgen genoegzaam gebleken zijn uit het onlangs openlijk, in tegenwoordigheid van onzen geliefden KONING, uitgebragte Verſlag door Heeren Directeuren van gemelde Maatſchappij, en gaarne medewerkende tot bevordering van het heilzaam doel, hetwelk daardoor bereikt wordt, vermanen een' elk, wien het gebeuren mogt een' zijner Natuurgenooten uit het Water te redden, om daarbij die middelen te gebruiken, welke zoo juist en duidelijk in de onderſtaande Bekendmaking omſchreven zijn, en waarvan men proefondervindelijk weet, dat zij de beste zijn tot redding van Drenkelingen.

BURGEMEESTEREN herinneren hierbij de bepalingen, bij de Publicatiën van 12 December *1796* en 31 Mei 1803, en gelasten verder wel uitdrukkelijk alle Herbergiers en Tappers, zoo binnen deze Stad als binnen de Jurisdictie, alsmede alle Schippers op Veer- en Trekſchuiten van deze Stad varende, om afdrukken van deze Kennisgeving, met de Bekendmaking van de

Di-

Directeuren der Maatschappij *Tot redding van Drenkelingen*, zoo in hunne Winkels als Schepen en Schuiten te doen ophangen, om te strekken ten bedoelden einde.

Amsterdam, den 17^den^ *November*, 1817.

BURGEMEESTEREN voornoemd,

D. W. ELIAS.

Ter Ordonnantie van dezelve;

H. VAN SLINGELANDT.

BEKENDMAKING.

DIRECTEUREN DER MAATSCHAPPIJ TOT REDDING VAN DRENKELINGEN, in het jaar 1767 te Amsterdam opgerigt, steeds bedoelende hunne menschlievende oogmerken zoo algemeen mogelijk bekend te maken, hebben goedgevonden daarvan bij vernieuwing deze korte doch zakelijke schets op te geven.

Zij loven eene

PREMIE

uit, aan elk die bewijzen kan een mensch, hetzij kind of volwassene, zonder eenig teeken van leven uit het water opgehaald, door het weder opwekken van dat leven en verdere goede behandeling gered te hebben, bestaande te zijner keuze in ZES GOUDEN DUKATEN, of in eene GOUDEN MEDAILLE, op welke zijn naam gesteld wordt, of wel in eene *Zilveren Medaille en zeven en twintig Guldens.*

Dewijl het echter dikwijls gebeurt dat verscheidene Personen tot behoud eens Drenkelings medewerken, zoo zal alsdan de *Premie* naar goedvinden van Directeuren onder hen, naar billijkheid, worden verdeeld.

Tot

Tot het verkrijgen der *Premie* wordt vereischt eene getrouwe beschrijving van het geval, door den Redder onderteekend, en eene schriftelijke verklaring van twee ter goeder naam en faam staande Personen, die bij het geval van den beginne af aan zijn tegenwoordig geweest en bij het trekken der *Premie* geen belang hebben.

De opgave der gevallen moet binnen den tijd van zes maanden, na verloop van welke geene *Premie* meer zal gegeven worden, aan de Maatschappij worden ingeleverd en gezonden aan de Wed. G. WARNARS en ZOON, Boekhandelaars, op den Dam te Amsterdam.

VERGOEDING VAN ONKOSTEN.

Indien er eenige onkosten in eene Herberg of ander Huis mogten gemaakt zijn, worden dezelve voor *Onvermogenden* bijna overal volgens Lands en Stedelijke Publicatiën voldaan, hetzij de Drenkeling al of niet is gered, mits men behoorlijk bewijze, dat die onkosten wezenlijk alleen ten nutte van denzelven gemaakt zijn.

Op gelijke wijze kan elk Genees- of Heelmeester, aan wien geene Premie is kunnen worden toegewezen, voor zijnen tijd en aangewende hulp, ter herstelling eens *Behoeftigen* Drenkelings, desbegeerende, belooning erlangen.

Wat de behandeling der Drenkelingen zelve betreft, zoo heeft de Maatschappij gemeend het volgende, als meest doelmatig te moeten aanprijzen:

VOORZORGEN.

1°. Men late geenen Drenkeling, half uit het water getogen, op den kant van den wal hangen, uit het verkeerde denkbeeld, dat men zonder het Geregt geenen Drenkeling zoude mogen ophalen en overbrengen, dewijl Directeuren verzekeren, dat de Lands en Stedelijke Wetten al-

allezins toelaten, niet alleen de Drenkelingen terſtond uit het water op te halen, maar ook aan dezelve, ſchoon zij reeds van het leven beroofd ſchijnen, de behoorlijke middelen ter herſtelling te beproeven; vorderende alleen, dat men van het gebeurde aan het Geregt kennis geve.

2°. Bij het overbrengen van eenen Drenkeling, wordt het hangen en ſchudden bij de beenen en het rollen op eene Ton volſtrekt afgekeurd, alzoo menig Drenkeling, die anders zou hebben kunnen behouden worden, het ſlagtoffer van zoodanige mishandeling geworden is.

3°. Men brenge den Drenkeling niet te ſpoedig voor een al te heet vuur of in een al te verhit vertrek, maar ga hiermede, zoo als met de geheele overige behandeling trapswijze te werk.

REDMIDDELEN.

1°. *Voorafgaande vereischten.*

Men brenge den Drenkeling, die, of door middel eener Dregge, daartoe in de Herbergen voorhanden, of op welke andere wijze, uit het water is opgehaald, terſtond in een naastbijgelegen Huis; waartoe Herbergiers en Tappers verpligt zijn hunne Huizen te laten gebruiken.

Het overdragen van den Drenkeling moet altijd voorzigtig geſchieden, hetzij op de armen van twee of drie menſchen of op eene ladder of breede plank.

Men zorge vooral het hoofd regtop te houden en alle beknelling aan den hals weg te nemen.

Intusſchen worde er dadelijk om eenen Wijkmeester gezonden, opdat door dezen alle ongeregeldheden geweerd,

weerd, en de aan te brengene hulp niet door te vele omstanders gehinderd worde, terwijl men tevens de hulp van een naast bijwonend Doctor of Chirurgijn inroepe, zonder echter het verder behandelen van den Drenkeling tot op hunne komst uit te stellen.

De Drenkeling moet vervolgens ten spoedigste van de natte kleederen worden ontdaan, het aangezigt en verdere ligchaam met warm water afgewasschen, droog afgeveegd, en, na aantrekking van drooge en gewarmde onderkleederen, wollen Muts en Kousen, of naakt in eene wollen Deken gewikkeld, op een Rustbed, Tafel, Bank, Kist of Stoelen, of indien het een Kind is, op den schoot van een' der omstanders, in een zoo veel mogelijk ruim Vertrek, in eene zittende houding of zijdelings schuinsche ligging, en met een niet voorover de borst gebogen hoofd, op eenen bekwamen afstand, voor een matig, wel brandend en niet rookend vuur geplaatst worden.

In den zomer kan men den Drenkeling, bij eene matige warmte in de opene lucht, en bij zeer heet weder in de schaduw behandelen.

2°. *Het inblazen van lucht.*

Men onderzoeke of de mond, keel en neusgaten ook met modder zijn bezet, in welk geval men dezelve behoort te zuiveren; vooraf ook is het noodzakelijk, door beurtelings de borst en buik van den Drenkeling te drukken, de lucht, waarmede altijd de longen der Drenkelingen opgevuld zijn, en die bedorven is, op die wijze uit te drijven, om daarna versche lucht in de longen in te blazen, hetwelk op de volgende wijze geschiedt:

Men brenge eene afgepunte Messenscheede in een der neus-

neusgaten, terwijl de mond en het andere neusgat worden toegehouden; daarbij drukke men het Strottenhoofd zachtjes naar achter en naar boven, opdat de lucht niet in de Maag indringe, en blaze nu met eene kleine handblaasbalg, of met die, welke daartoe opzettelijk is vervaardigd, lucht in de longen, waarna de mond en neusgaten weder geopend worden, terwijl men met eene vlak uitgeſtrekte hand beurtelings de borst en buik zachtjes drukkende, de ingeblazene lucht weder zoeke uit te drijven.

Dit inblazen herhale men voorzigtig en niet te ſchielijk achtereen, totdat men eenige ſporen eener natuurlijke ademhaling beſpeurt.

Intusſchen verzuime men niet, reeds van den beginne af aan

3°. *Wrijvingen*

te doen met warme wollen of flanellen Doeken, hetzij droog of met warm Water, over het geheele ligchaam, vooral aan de borst, den buik, den hals, den rug en de binnenzijden van armen, dijen en beenen, terwijl men door het aanleggen van warme Doeken onder de okſels, in de liezen, om de knien en op de maag, de aangebragte warmte zoeke te onderhouden.

Deze wrijvingen moeten met lange ſtreken en vooral in den beginne niet te hard gedaan worden.

Bij vriezend weder, wanneer het ligchaam van den Drenkeling reeds den ſtaat van bevriezing nadert, moet hetzelve eerst met ſneeuw of koud water gewreven en gewaſchen worden, voor men warme wrijvingen in het werk ſtelt, en in het algemeen moet men wel in het oog houden, den graad van warmte niet dan bij opklimming te vermeerderen.

Wanneer nu de polsſlag eenigermate herſteld is, en de huid warm en gevoelig begint te worden, kan men met voordeel een weinig Brandewijn, Rum of ander geestrijk vocht, aan den pols, de enkels, de ſlapen van het hoofd en de maag inwrijven.

4°. *Klisteren.*

Nu ook kan men met nut gebruik maken van eene Klisteer van warm Water, Olie, Azijn en een weinig Zout, of van een aftrekſel van Tabak met Zout, en daarna voorzigtig en vooral niet te ſterke inblazingen doen van Tabaksrook in den aars, hetzij door middel eener gewone aarden Pijp, op welker kop eene afgepunte Mesſenſcheede is gevoegd, of door twee, met de koppen op elkander aangevoegde Duitſche Pijpen, of eindelijk door de daartoe opzettelijk vervaardigde Tabaksklisteerpijp.

5°. *Inwendig toe te dienene Middelen.*

Is nu ook het vermogen om te ſlikken teruggekomen, hetwelk zonder ademhaling geen plaats kan hebben, dan kan men den Drenkeling een weinig Wijn, Brandewijn, Rum of Hofmansdroppels met Water verdund ingeven, of ziet men dat er misſelijkheid en neiging tot braken aanwezig is, hem van tijd tot tijd eenen lepel vol warm Water met Zout en een weinig Olie, of een Braakmiddel uit eene oplosſing van Braakwijnſteen beſtaande, toedienen, wanneer er echter aandrang van bloed naar het hoofd plaats heeft, hetgene de opzetting der Bloedvaten genoegzaam te kennen geeft, moet men ook zelfs in het laatſte geval nimmer een Braakmiddel geven.

Ook kan men nu Azijn, Ammoniak of ander geestrijk

vocht

vocht onder den neus houden, of met de veder van eene Schrijfpen in zoodanig vocht geſtoken, of met een weinig Mostaard beſtreken, in den neus, of door den mond in de keel gebragt, die deelen prikkelen.

6°. *Aderlating.*

Wanneer nu de Drenkeling al meer en meer uit den ſtaat der bewusteloosheid terugkeert, kan het in enkele gevallen noodig zijn, eene kleine Aderlating in het werk te ſtellen. De verſchijnſelen, die dezelve noodzakelijk maken, zijn: een volbloedig ligchaamsgeſtel, loodkleurige opzetting der Bloedvaten van het hoofd en aangezigt, gepaard met zware hoofdpijn of een gevoel van drukking op de herſenen, ſlaapzucht, benaauwdheid en ſpanning op de Borst, en hevige pijn in de zijde, die bij elke ademhaling vermeerdert.

ALGEMEENE WAARSCHUWINGEN.

1°. In het algemeen zij men met het toedienen van Braakmiddelen en het doen van Aderlatingen voorzigtig, en ſtelle dezelve niet dan in de boven opgegevene gevallen in het werk, vooral nimmer te vroeg of in te ruime mate.

2°. Men houde met het beurtelings aanwenden der opgenoemde middelen niet te ſchielijk op, alzoo men voorbeelden heeft dat eerst na drie, ja zelfs na acht uren tijds zich eenige teekens van leven vertoonden.

3°. Het ontſluiten van den aars, het invallen en ondoorſchijnend worden van het oog, houde men niet dadelijk voor een zeker teeken des doods, alzoo er zulke buiten duidelijke bewijzen van bederf, nog niet zijn bekend.

4. Wanneer alle aangewende moeite vruchteloos mogt zijn geweest, verlate men nog den Drenkeling niet, maar plaatfe hem in een gewarmd Bed, koestere hem met de natuurlijke warmte van een naakt bijliggend Perfoon, die de wrijvingen onder de Dekens voortzet, of wel met warme Waterkannen, in wollen lappen gewonden, terwijl het hoofd tot over de oogen met eene warme Muts gedekt worde; wel zorg dragende, dat de neus en mond vrij blijven.

Verdere Redmiddelen, bij voorbeeld het inblazen van Levenslucht, een Bad van warm Water of Asfche, het warme ~~Oeverzand in den zomer enz.,~~ in fommige gevallen met voordeel aangewend, en aan kundige en ervarene Redders niet onbekend, heeft de Maatfchappij niet raadzaam geoordeeld, bij de Bekendmaking algemeen aan te prijzen, opdat dezelve in onbedrevene handen, niet tot nadeel van ongelukkige Drenkelingen zouden ftrekken.

Overigens verzoeken Directeuren, dat zoo iemand eenen Drenkeling gered hebbende, daarvoor geene *Premie* mogt vorderen, zij echter van het geval mogen onderrigt worden, om daarvan gebruik te maken in hunne *Gedenkfchriften*.

Insgelijks wordt een ieder, die eenen Geftikten, Verhangenen of anderzins fchijnbaar Dooden bij het leven heeft gebragt, verzocht hun daarvan een omftandig berigt mede te deelen; ten einde men ook door herhaalde proeven, meer en meer de beste middelen ter behoudenis dezer Ongelukkigen moge ontdekken en in het werk ftellen: tot redding van welke, het brengen in de opene lucht en befprengen met koud Water, de bovengemelde wrijvingen, en het inblazen van verfche lucht voordeelige middelen bevonden zijn.

Ter-

Terwijl de Maatſchappij ook in deze gevallen niet in gebreken blijven zal, den Redder naar verdienſten te beloonen.

Tot welk alles het Gode behage zijnen Zegen te verleenen.

Amſterdam, 15 *October* 1817.

Uit naam van Directeuren voornoemd,

F. A. BRUGMANS.